UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY

OCT 5 1920

Published and distributed under Permit (No. 739) autorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President,
A. S. Burleson,
POSTMASTER GENERAL.

Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Laikraštis

The Lithuanian Weekly "SANDARA" Published by the Lithuanian National League of America.
M. J. DAMIJONAITIS,
Sec'y and Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.50
To Foreign Countries $3.00
"SANDARA"
327 E Street, Boston 27, Mass.

KAINA 5 CENTAI.

No. 34 So. Boston, Mass., Rugsėjo (Sept.) 23 d. 1920 m. Metai VII

Lietuvos klausimas Tautų Lygoj

SUSIVAŽIAVIMAS KALVARIJOJE.

EXPLIOZIJA NEW YORKO WALL STR. DISTRIKTE

RUSŲ OKUPUOTOJ LIETUVOJE.

Milžiniškas Mass Mitingas Anglijos Darbininkų

Pluoštas Žinelių iš Lietuvos Apie Skriaudas nuo Svetimųjų.

LIETUVOS KLAUSIMAS PRIEŠ TAUTŲ LYGĄ.

Pereitą panedėlį (20 rugsėjo) Paryžiuje Tautų Lygos posėdyje buvo pakeltas Lietuvos ir Lenkijos klausimas.

Paul Hymans, Belgijos delegatas, perskaitė raportą susikirtimo Lietuvos su Lenkiją ir rekomendavo priimti tą demarkacijos liniją, kurią yra paskyrus Vyriausioji Taryba gruodžio 8 d., 1919 m. Atstovai sutiko ant arbitacijos ir nors tuo tarpu atėjo naujos žinios apie susikirtimą lenkų ir lietuvių kariuomenių, bet pas visus radosi viltis, kad bus galima gražumu sutaikinti lietuvius su lenkais.

Kaip žinia, lietuviai patys šaukėsi į Tautų Lygą, kad ji apspręstų ginčą su lenkais, bet lenkai nenorėjo pasiduoti tokiam sprendimui. O kad Tautų Lygos regulos reikalauja, kad abi besiginčijančios šalys pristotų jos nusprendimui, tad ir šį sykį be lenkų pritarimo Lyga nebutų galėjus svarstytĭ lietuvių ir lenkų kivirčus.

Tautų Lygos delegatai abejojo, kad butų galima sutaikinti lietuvius su lenkais, kad štai pakyla Lenkijos atstovas p. Paderewski ir karštoje kalboje pareiškia, kad Lenkija pageidauja pilnos santaikos su Lietuva. Lietuvių atst. Tautų Lyg. p. Valdemaras pakilęs karštai paspaudė Paderewskio ranką, reikšdamas, kad Lietuva geidžia sutarties su Lenkija.

Sako, kad šis pasispaudimas rankų Lietuvos ir Lenkijos atstovų esąs pirmas diplomatinis Tautų Lygos pasisekimas. Reikia tikėtis, kad Tautų Lygai ištikro pasiseks sutaikyti lietuvius su lenkais ir nustatyti teisingus rubežius tarp Lietuvos ir Lenkijos.

Aną panedėlį buvo sutarta turėti Kalvarijoje (Suvalkų gub.) susivažiavimas lietuvių ir lenkų atstovų. Susivažiavimas ir įvyko, bet, rodos, maža taikos tame susivažiavime padaryta. Telegramuos buvo paskelbta, kad nuo panedėlio pietų visi karės žygiai yra petraukti, bet sekančią dieną vėl atėjo priešingų žinių, dagi buvo pranešta, kad lietuviai padarė naują užpuolimą ant lenkų ir išvijo juos iš Seinų antru kartu.

SUSIVAŽIAVIMAS KALVARIJOJE.

Apie lietuvių ir lenkų susivažiavimą Kalvarijoje yra tik neaiškių, miglotų žinių. Tas susivažiavimas įvykęs, kad lenkai pareikalavo nuo lietuvių tuojaus atsitraukti už linijos, Vuriausios Tarybos paskirtos 8 gruodžio 1918 m. Nuo Lietuvos delegatų buvo pareikalauta, kad jie atsakytų iki 10 valandai sekančio ryto, bet vėliaus buvęs pratęstas laikas iki 2 val. po pietų, kad duoti laiko susižinoti telefonu su Kaunu. Sakoma, buk lietuviai apsiėmę atitraukti savo kariuomenę, paliekant tikrąjį rubežiaus nustatymą vėliasniam laikui.

Augščiausios Tarybos paskirta linija duoda Lenkijai daugiau žemių, nė kaip Curzon'o linija. Ta pirmoji linija eina taip, kad Kalvariją palieka lietuviams,bet atkerta lenkams apielinkes Augustavo, Suvalkų ir Seinų. Pietryčiuose ta linija eina pusiaukelėje tarp Vilniaus ir Lidos ir atiduoda Lenkiaji svarbų Lidos-Molodečno geležinkelį. Lietuviai taipgi nenorės išsižadėti Seinų, kur yra dvasiškoji seminarija ir bažnyčios centras.

BAISINGA EKSPLIOZIJA.

NEW YORK. 16 rugsėjo pačiu vidurdieniu baisinga ekspliozija sukrėtė New Yorko miestą pačiame jo viduryje, ant Wall St., netoli nuo Broad St. Ekspliozija buvo priešais J. P. Morgan & Co. banką, kurio sugriovė visą pryšakį. Taipgi įdarkė kitoje gatvės pusėje esančias valstybines įstaigas: Sub-Treasury ir Assay office. Užmušta daugiau per tris dešimtis žmonių ir sužeista per porą šimtų. Padaryta blėdis paviršutiniškai apskaitliuojama nuo milijono iki pustrečio milijono doliarių.

Grand jury, kuri susirinko 20 rugsėjo, dusyk ant dienos turės posėdžius ir trauks visokius liudininkus, kol suseks ekspliozijos kaltininkus arba kol persitikrįs, kad jų negalima surasti.

Iki šiol nežinia, kas yra ekspliozijos priežastis. Yra dvi teorijos: viena — kad buvo tyčia padėta bomba, kita — kad automobilius susidurė su pilnu dinamito vežimu. Policija linkus prie tos nuomonės, kad buvo padegta bomba ir areštuoja daugelį nužiurėtų žmonių. Tarp pirmiausiai suareštuotų yra A. J. Brailovsky, sandarbininkas rusų laikraščio "Russkoje Slovo." Nesuradus jokio ryšio su ekspliozinją, policija paleido jį pralaikius kalėjime keletą dienų.

MITINGAS LONDONE.

Pereitą nedėlią Londone buvo milžiniškas masinis mitingas su tuo tikslu šauktas, kad išreikalauti "Taiką su Rusiją." Susirinko neapregiamos daugybės žmonių, buvo kalbos ir rezoliucijos ko revoliucioniškiausio pobudžio, bet jokios betvarkės nebuvo. Nebuvo nė jokių išvaikimų ar areštavimų, nors buvo kalbama sulaikyti visas industrijas, jei valdžia neišklausys darbininkų reikalavimų. Net buvo raginama griebties už ginlo, jei šalis norėtų stoti į karę — ir vis policija nesulaikė kalbų. Pasirodo, kad Anglijoje šiandie yra didžiausia ant svieto kalbos liuosybė. Net ir policijos nedaug buvo, bet tvarka buvo pavyzdinga ir kalbėtojam lengvu buvo tyloje kalbėti.

Susirinkimas priėmė sekančias rezoliucijas:

1). Kad Anglija pilniausiai gvarantuotų, jog jos ginkluota pagelba nebutų teikiama Lenkijai, baronui Vrangeliui ar kokiam kitam kariškam pasistengimui prieš Sovietų valdžią.

2). Kad butų atšauktos visos Anglijos laivyno spėkos, kurios tiesioginiai ar tarpiniai prisideda prie blokadavimo Rusijos

3). Kad pripažintų Rusijos Sovietų Valdžią ir užmegstų niekų nevaržomus mainų ir prekybos ryšius Anglijos su Rusija.

Toliaus pareiškė, kad Darbininkai nepritars jokiam ryšiui Anglijos su Prancuzija ar su kokia kita šalim, kuris įtrauktų šalį prie rėmimo Wrangelio ar Lenkijos, ar prie teikimo jiems amunicijos ir kitų karės reikmenių suvartojimui prieš Sovietų Rusiją.

Šių reikalų išpildymas pavesta tam tikram komitetui — "Council of Action",kurio privalo klausyti visos darbininkų organizacijos, kada pareina greitas veikimas panaikinime karės.

KASTAS GENIOTIS,

Lietuvos kareivis, žuvęs kovoje už Lietuvos liuosybę. Apie jį pasakyta "Laške iš Lietuvos" ant 5 puslapio.

RUSŲ OKUPUOTOJ LIETUVOJ.

Pabradės apylinkėje gyventojai labai nukentėjo nuo bolševikų. Dabar, atėjus musų kariuomenei, labai džiaugiasi. Patys važiuoja į pastotes ir visukuo gelbti musų kariuomenę, kad tik neužleistų bolševikų. Čia žmonių daugumas išvaryti bolševikų su pastotėmis jau 4 vasaitės ir dar nesugrįžta.

Apie **Joniškę, Pabradę, Varėnus ir Ašmeną** po miškus ir pas gyventojus slapstosi pasilikusieji lenkų karininkai ir legioninkai. Kaikurie jų, neturėdami lėšų pragyventi, plėšia ir vagia. Apie Ostroviecą ir Poliany dažnai atsitinka, kad nakties metu ateina pas gyventojus apsiginklavę legioninkai, sakydami, kad jie esą bolševikai, pasiųsti Vilniaus revkomo daryti pas gyventojus rekvizicijų. Legionus slepia daugiausiai dvarininkai ir buvę valdininkai.

Medininkų, Ašmenos, Smargonių ir kituose kraštuose gyventojai laukia tos valandos, kada lietuviai ateis juos išvaduoti iš bolševikų "rojaus".

Apie rugpiučio 1 d. į **Varėną** atvažiavo iš Vilniaus rusų kamisaras Anenkovas. Jis valsčiaus viršaičiui pasisakė esąs "Komisar kavaleriji zapadnago fronta" ir iškarto pradėjo sauvaliauti. Nuo viršaičio pareikalavo pastočių. Viršaitis teisinosi, kad lenkai bėgdami išsivedė visus arklius. Tada Anenkovas su šešiais kareiviais, grąsindamas viršaičiui revolveriu, privertė eiti kartu jieškoti neva pasislėpusių arklių. Išvaikščiojo visas pelkes ir raistus— nieko nerado. Anenkovas, įniršęs pradėjo kratyti aplinkinius sodžius ir užėjo bolševikų nenuskriaustą Giraitės kaimą. Čia pas 4 ukininkus rado arklius, tačiau davė progos atsipirkti: nuo kiekvieno paėmė po 50 auksinų. Toliau bešeimininkaudamas nuo viso valsčiaus ukininkų paėmė 14 pastočių, 7 karves ir išvarė į Gardiną, o dvi kiaules pati šaika sudorojo. Žmonės, žinoma, verkė savo turto nustodami ir prašė nors ką palikti, bet bolševikai tik koliojosi, sakydami: "Prakeikti lietuviai! Jus nieko nenorite duoti".

Tuo pačiu laiku rengėsi įkurti revkomą. Pirmiausia prikalbinėjo viršaitį, siulė revkome vietą už keletą tukstančių, pagaliau gązdino, kad tik sušauktų mitingą, kur bus renkamas revkomas, — tačiau vis nevyko.

Taip "bedarbuojant" atvažiuoja į Varėną "oKmisija političeskogo atdela po voennym delam". Daugybė žmonių pradėjo jai skųstis. Pasiskundė ir viršminėti 4 ukininkai. Anenkovą suėmė ir išvežė į Vilnių. Varėnoj jis buvo tik 5 dienas.

Iš Vilniaus tuojaus atvažiavo antras komisaras, taip pat rusas, bet ir šiam nevyko sušaukti mitingo. Kiekvienas jautė, kad kąip tik įsikurs revkomas, nebebus gyvenimo. Rusai pyko. Niekam neatėjus paskirtą valandą, bolševikai stovėdami ant tilto vargyboje į kiekvieną praeivį piktai murmėjo: "Ką gi, jus gal durtuvais reikės varyti į mitingą, kad neinat."Galop viršaitis pareiškė, kad žmonės nenori jokio revkomo.

Komisaras suktelėjęs: "Regiu, nenori revkomo?! Štai koks čia tamsus, nesusipratęs kraštas!" Tada Vilniaus politikai sumojo pasinaudoti lietuviais komisarais — jie tai įkurs revkomą. Atsiuntė net tris, bet ir tie nieko nepešė. Bolševikų padėtis darėsi nemaloni. Jiems beliko tik agituot. Ir visi buvusieji revkomo steigėjai — 1 rusas ir 3 lietuviai — maišais gabenosi literaturą ir dalino. Žmonės, neturėdami popieros suvyniojimui, imdavo. Vargšai agitatoriai džiaugėsi. Dabar miestely lietuvių civilė valdžia. Stoty dar laikosi bolševikų burelis. Ten persikraustė ir agitatoriai su savo maišais, bet jie, rodos, tuojau išsikraustys visai, palikdami nuganytus laukus ir nuskriaustus žmones.

Rubnoje yra centralinis rekvizicijos biuras. Į čia atvažiuoja iš Vilniaus ir apylinkės bolševikai ir gauna mandatus su nurodymu kame ir kiek daryti rekvizicijų. Rekvizicijos daromos kuo didžiausios, o labiausiai tuose kraštuose, kur lietuvių kariuomenė artinasi. Nežiurint gyventojų padėties, paskutinį laiką įsakyta kiekvienam kaimui duoti po 300 pudų rugių, 400 p. avižų, 100 pud. miežių ir daug ko kito. Vasarojus veik visur nupiautas, tik nėra kuo suvežti. Pas kaikuriuos gyventojus gal ir atsirastų arklys, bet slepia miškuose, bijodami, kad nepaimtų bolševikai, kurie čia dažnai tuo tikslu apsilanko. Dauguma žmonių jau 6 savaitės, kaip bolševikų išvaryti su pastotėmis ir dar nesugrįžo. Paskutinį laiką kaikurie jau grįžta — kas be arklio, sa su pamainytu, o kuris ir su savo arkliu, tai jau taip nuvargintu, kad su juo nebegalima dirbti. Sugrįžę praneša, kad buvę nuvaryti ligi Lomžos ir toliau. Kaikurie išvaryti mėginę pasislėpti, bet bolševikai, sugavę, atėmę iš jų arklius, o pačius žmones labai primušę; kitiems del to teko ir pasimirti.

("Lietuva").

IŠVADUOTOSIOS LIETUVOS MAITINIMO KLAUSIMU.

Paskutinį mėnesį atvaduota nuo okupantų apie 7000 ketvirtainių kilometrų Lietuvos žemės, o po kokio mėnesio bus atvaduota nuo jų ir visa Lietuvos teritorija. Tada Lietuvos plotas padidės bent trečdaliu, neg buvo, išvijus bermontininkus.

Atvaduojamoji Lietuvos dalis yra gerokai nualinta. Patys rytai (Švenčionių ir Ašmenos apygardos) visai nesurojo atsigaut po didžiojo karo, kur pora metų buvo frontas. O kitur, kad ir buvo beatsigaunąs ukis, bet kraštą grobstė okupantai — Rusai, Lenkai, vėl Rusai. Žemdirbiai čia, be abejonės šio to dar turi suslėpę, bet bežemiai ir miestų gyventojai bus reikalinga javų iš kitur.

Tą reikalavimą gali patenkinti anksčiau išsivadavusioji nuo okupantų Lietuvos dalis. Ji javų tiek turi, kad kai kurių vietų ukininkai buvo susirupinę, kur dėt pereitojo derliaus javus. Šie metai vietom labai geri, o imant visą Lietuvą — geresni, kaip vidutiniai, ir pertekliaus bus.

Musų geležinkeliai veikia gerai ir teikimas nebus sunkus.

Sunkokas dalykas bus apsaugoti kraštas nuo javų kainų kilimo, del nuolatinio reikalavimo. O tai svarbu todel, kad, brangstant maistui, kyla ir mokestis už darbą (algos), o del to brangsta dirbiniai, mažta gaminimas, randas bedarbių ir kitų visuomenėj negerumų.

Bunant Vilniuj lenkams, ten duonos svaras, skaitant auksinais, tiek pat teatseidavo, kiek Kaune (5.50 lenkų markių—1.15 ir 1.20 auks.). Dabar turėjo pakilt, ir juo mažiau ten bus tiekiama javų, tuo kaina kils.

Pirkliai norom imtus supirkinėti ir tiekti kur reikia javų, bet jie neprisidės prie kainų kilimo sulaikymo. Ir žemdirbiam norėtus, kad kainos kiltų.

Kas daryt? — Javų supirkimą iš žemdirbių ir tiekimą atvaduotai Lietuvai pavesti savivaldybėm ir koperatyvam. Tik jei kur tų įstaigų nebutų ar esamosios nenorėtų imtis supirkinėt, leisti ir privatiem asmenim, bet jie turi siuntinėt į atvaduotą Lietuvą savivaldybių, koperatyvų ir suėmimo komitetų vardu.

Teduodant miltų koperatyvų nariam galima butų praplatinti ir sustiprint koperaciją Lietuvos Rytuos ir Pietuos. Tiekiamus javus galima but malti Vilniuj ir kituose miestuose. Pardavinėt pridedant prie perkamosios kainos žinomą nuošimtį (10%?) ir tiekimo ir malimo tikrąsias išlaidas.

Neturint vartotojam mokėt auksinų, imti lenkų markes ir rusų caro pinigus, temokant gal 10% mažiau neg jų biržos kaina ir grust į Lenkus, Latvius, Rusus ir kitur. Trukstant apyvartai auksinų — leisti koperatyvų bankui (kurs susikurė šio mėnesio 16 d.) išdavinėti 3 mėnesių čekų ar vekselių.

Pasirodžius, kad žemdirbiai negabena ar permaža teduoda javų dabartinėm rinkos kainom, koperatyvai galėtų jiem tepardavinėti prekes už avansą javais.

Jei kainos vis kiltų, prisieitų įvesti kokiam laikui javam tvirtas kainas — maž daug dabartinės intendanturos kainas. Jei ir tai negelbės-paliks įvesti kuriam laikui valstibynį javų monopolį: įsakoma už gyvus pinigus tiekt savivaldybom, koperatyvam, suėmimo komitetam, paliekant sėklai, asmens reikalam ir galvijam maitinti nustatytą normą; slepiamieji javai konfiskuojami. Išvežimas javų į užsienį sustabdomas.

Reikia žemdirbiam per atsišaukimus ir mitingus aiškinti butiną reikalą padėt nuvargintiem broliam ir nurodyt perspektyvas, kurių valstybė turės imtis, jei geruoju javai nebus duodami už tikrąją vertybės kainą.

D. Šidlauskis.

("Lietuva").

A.L.T.S. Reikalai.

A. L. T. SANDAROS CENTRO VALDYBOS ADRESAI.

P. J. ŽIURIS, Pirmininkas,
General Pike's Hotel,
Phoenixville, Pa.

JONAS SEKYS, Vice-Pirmin.
101 Oak St., Lawrence, Mass.

A. B. STRIMAITIS, L. N. F. Pirm.,
307 W. 30th St.,
New York, N. Y.

M. J. DAMIJONAITIS, Sekret.,
327 E Street,
So. Boston, Mass.

K. JURGELIUNAS, Iždininkas,
377 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

F. J. ŽURIS, Iždo-globėjas,
4 Dracut St., Suite 2
Dorchester, Mass.

J. TUINILA, Iždo-glob.,
822 Washington St.,
Boston. Mass.

RUOŠKITĖS Į DARBĄ!

Jau prabėgo gražioji vasara, kuri mus visus traukte traukė iš trobėsių arčiaus prie gamtos į lauką. Atvėsus orui vėla grįžtame į pastogę ir daugiaus suėję svetainėse, rengiamės ką nors veikti, trusti.

Laikas jau ir mums, sandariečiams, pradėti ruoštis apie savo reikalus. Artinasi rinkimas Centro narių, potam ir Seimas artinasi; butų gera ir reikalinga, kad nariai daugiaus apkalbėtų - aptartų iš laiko, kas yra musų partijoj - organizacijoje taisytino. Manau, butų labai pavartų apkalbėti dėlei L. N. Fondo, kaip toliaus tas Fondas turėtų laikytis: ar kaipo vidurinės sriovės partijos, kaip kad kitos sriovės turi savo reikalams fondus, ar jį visai panaikinti ir t. t. Aš tuo tarpu susilakiau nuo savo minties išreiškimo palikdamas kitiems g.nariams bešalei apsvar styti. Butų gera, kad viešai per "Sandarą" savo mintis išreikštumėt.

Toliaus, mums gyviaus reikia paimti klausimas "Sandaros" spaustuvės skolų išmokėjimo. Tęsti, kaip gudas ratus, negražu mums tautiečiams. Juk tarpe musų yra ganėtinai pasilaikančių finansiškai, ir šiaip visi tik užsispirkime ir padarykime galą visoms skoloms ir morgičiui. Butų, rodos, nesunku, jei tik **visi nariai** užsidėtume po $2.00 extra šįmet į centrą sumokėti tam reikalui, tai pilnai padengtume visas skolas ir dar paliktų "zopostui" keletas šimtinių.

Todel, vyrai, moterys ir merginos, visi sandariečiai, prie darbo, ruoškimės neatidėliokime rytojui, kas šiandie galima padaryti.

Sandariečiams.

Kai-kurie iš sandariečių dar neperpranta to, kad už visokius biznio paskelbimus turi buti laikraštyje užimama vieta apmokėta. Dykai garsinama tik A. L. T. S. kuopų susirinkimų pranešimai, bet baliai, koncertai, teatrai, kur tik yra su įžanga, už tokius visus paskelbimus reikalaujasi apmokėjimo. Tuli, budami A. L. T. S. nariais reikalauja, kad butų veltui garsinami net kitų organizacijų koncertai ir tt., tik todel, kad buk yra iš tų pačių narių susidedanti organizacija.

Gerbiamieji! Turėkite domoje, kad šiandien laikraščio išleidimas yra labai brangus, prenumeratos ir narių mokesčiai neapmoka lėšų, laikraščio gyvumas yra paremtas ant apskelbimų. Tėmykite į amerikoniškus laikraščius: pardavinėja po 2-3 centus kopiją, iš to pardavėjui lieka trečdalis, o pati popiera tos kopijos atsieina leidėjams apie 4-6 centus. Bet jie turi daugybes apskelbimų, už kuriuos daro didelius uždarbius.

Todel nereikalaukite nuo musų, kad dėtume bizniškus apskelbimus dovanai.

M. J. DAMIJONAITIS,

Iš A.L.T.S. veikimo

NEW YORK, N. Y.

Amerikos Lietuvių Tautinei Sandarai,
South Boston, Mass.

Gerbiamieji:

A. L. T. S. tris-dešimta kuopa, New York, New York'e laikytam savo susirinkime padarė sekančius nutarimus:

1) Ši kuopa šiuomi reiškia širdingiausia savo užuojautą dabartinei "Sandaros" Redakcijai ir Administracijai, linkėdama geriausios pasekmės jos truse Sandaros naudai. Iš savo pusės taipgi pasižada ją remti kuomi galėdama.

2). Pakelta klausimas p. L. Šerno likimo reikalais. Šiame reikale, New Yorko didmiestyje su jo apielinkėm, iki šiol geros valios tautiečių mokestis priiminėjo p. A. B. Strimaitis, ir šiuom reikalu p. Strimaitis parašė, esąs pasiuntęs chicagiečiams nemažą sumą. Bet daug dar esą pas p. A. B. Strimaitį pasižadėjusių tam reikale ir dėlei nežinomų priežasčių nepridavusių savo pažadėtus mokesčius. Tat, atsižvelgiant į visą tai nutarta:

Nuo šio laiko visas tame veikimas bei susinešimas su chicagiečiais pereina į šios kuopos rankas, kuri vardu šios kuopos paragis pasižadėjusius tuojaus sumokėti pasižadėtas tam duokles ir rupįsis surasti naujas. O surinktas mokestis perduos Chicagos komitetui.

Šios kuopos valdyba susideda: Pirm. A. Ramanauskas, vicepirm. E. S. Vitaitis, sekr. E. W. Žukauckas,ižd. A. B. Strimaitis.

Susinešimuose reikia kreipties žemiaus paduotų sekretoriaus adresu, o pinigus priduoti kasininkui.

Sutvarkius šį reikalą, šį pat susirinkimą tam reikale dešimts doliarių sumokėjo p. A. Ramanauskas.

Su pagarba,
Ed. Žukauskas, Rašt.
724 Ocean Parkway,
Brooklyn, N. Y.

P. S. Geistina butų, kad chicagiečiai tuo atsilieptų ir man praneštų, kaip visa tai stovi ir kas ten jų komitete esti.

NEW HAVEN, CONN.

Musų 10 kp. A. L. T. Sandaros posėdyje, laikytame seredoje, 8 d. rugpiučio, tarp kitų bėgančių reikalų, nutarta kreiptis į gerb. Sandaros redakciją ir išreikšti musų pageidavimus linkui "Sandaros" laikraščio turinio. Susirinkime vienbalsiai užgirta pasiųst redakcijai šiuos musų pageidavimus:

1). Mes milėtume matyt musų orage daugiaus gyvesnių politikoje, negu iki šiolai, nes mes matome, kad redakcija jokių pastabų nedaranti, kaip va: kada lenkai briovėsi Kijevan, mes matėme žinias, kad musų "visagalis" popiežius teikėsi lenkams vėliavą pašventinti, gi dabar vėl matome žinias, kad tas pats Šv. Tėvas, kada bolševikai atmušė nuo Varšavos, teikėsi gen. Halleriui aukso medalį (žinoma su atlaidais) prisiųsti. Musų gi prabaštėliai skuba greit apkaltinti (kurs, žinoma, ir yra kaltas) prez. Wilson'ą, bet Popiežių, kurs neikiek negeresnis yra, palieka ramybėje. Tas mums rodosi, kad demokratiški organai, ypatingai "Sandara", negali praleisi be pastabų šitokią kunigų politiką.

2). Mes labai gerai suprantame padėjimą ir musų Atstovybės Amerikoje. Kunigų organai įvairias pastabas daro nužeminimui musų Misijos Amerikoje. Musų gi nuomone, kad Misijos darbai kaip tik taktiški ir Amerikos Liet. Taut. Sandaros remtini. Dėlkogi nereikia juos užtarti? "Tyla gera byla", bet čion rodosi nėra pamato tokia (byla) varyti.

Deltogi mes malonėtume, kad musų organas visados stovėtų ant sargybos ir nurodytų panašių darbų netaktą ir blėdį.

Pirm. **M. J. Vokietaitis**,
Rašt. **V. Alksninis**,
Iždin. **Jonas Masilunas**.

NORWOOD, MASS.

Išmetė Lietuvos Vėliavą.

Čionykščiai lietuviai, kurie save vadina bolševikais, tiesiai jau iš proto kraustosi. Tą pripažins kiekvienas žmogus, kuris bent mažiausia mąsto. Štai jųjų elgėsis.

Čion kiek metų atgal buvo įsteigta Lietuvių Labdarystės Draugija, kurios spėkomis pastaytas tautiškas namas su sale. Ir štai minėtiems gaivalams įsigalėjus su didesniu narių skaičiumi, namas likosi jųjų užvaldytas ir net buvusios labdaringos draugijos vardas panaikintas, o užvardinta socialistų Bendrovė. Mat, tuomi laiku bolševikai nebuvo išsišėrę iš šviesesnio kailio, nors, žinoma, jųjų spalva mažai persikeitė, tačiaus aiškiai matome, kad jie tik tadėl keitėsi, kad buvo nesveiki, jau nėra vilties, kad jie galėtų pasveikti, nes visiškai yra suparaližuoti, likę tik pelėsiai. Apgailėtinas jųjų likimas, neįstengia nė tiek suprasti, kad užvaldymas to namo tik laikinas; jie jį valdo šiandie, o ryto gali kažin kas valdyti. Bet jiems išrodo, kad jųjų su tuo namu jau liko užvaldytas visas pasaulis, ir todėl jie jau su nieku nesiskaito.

Štai kelios sąvaitės atgal A. L. T. S. 33 kp., kurios nariai budami taipgi nariai ir minėto tautiškojo namo, tą namą remdavo visoms savo išgalėms, visokius savo parengimus bei susirinkimus ten laikydavo, kad tik pagelbėjus savo tautos žmonėms tą namą palaikyti. Pagaliaus kuopa sumanė įsigyti Lietuvos vėliavą ir jąją pasikabinti Tautiškame name. Pasiuntė S. B. oficialį lašką su prašymu leidimo pasikabinti. L. N. Bendrovė pirmame susirinkime nutarė pavelinti vėliavą pasikabinti, gi antrame susirinkime tą nutarimą atšaukė, ir kad vėliava jau kabojo, tad vieni iš tų tuščiagalvių išbėgo į gatvę ir sutikę sandariečius pradėjo šaukti: eikite, pasiimkite savo skarmalą! o kiti, nieko nelaukdami, vėliavą nuplėšė. Ką jie su ją padarė, dar neteko sužinoti, bet tai jau užtenka iš to aišku kiek tie elementai turi supratimo apie savo įdėją, t. y. bolševizmą. Rusija drauge su Lietuva ranka rankon kovoja prieš savo priešus, o šite akli gaivalai budami lietuviais, buk tai tarnauja Rusijai, kuomet nei mažiausios nuovokos apie Rusijos politiką neturi. Dar gi keisčiaus išrodo, kuomet pažvelgęs matai, kad tam pačiame name kabo S. V. vėliavą. Jog tai šita vėliava, rodos, jiems butų 100 kartų priešingesnė, nes S. V. griežtai priešinga dabartinei Rusijos valdžiai. Bet vargšams matyt nepamėgo šios šalies "binsai", kurių teko valgyti apščiai. Patartina jums, kudikiai, nekiršti jusų nagų prie Lietuvos vėliavos, o mokytis protauti. Jei norite buti sveiki, tai meskit į šalį nuodingus vaistus, o skaitykit tyrą lietuvišką literaturą ir moksliškas knygas, tik tada pasveiksite. **Sandarietis.**

PATERSON, N. J.

Iš Sandariečių Veikimo.

Susitvėrus čia Sandaros 38 kp. buvo labai pakilęs tarpe sandariečių upas. Kur tik susitinki sandariečių burelį, taip ir skamba aidas: "Na, sandariečiai, pajudinkime žemę!" Tiesą pasakius, iš syk viskas ėjo labai puikiai, ir narių skaičius augo žaibo greitumu. Bet, nelaimei, Patersono šilkų industrija žymiai sumažėjo, ir tokiu budu musų sandariečių keletas netekę darbo turėjo kraustytis į plačią Ameriką sau pragyvenimo ieškoti. Antra, užstojus vasaros karščiams, niekas negalima buvo veikti.

Bet dabar aš tikiu, kad vėl imsimės už darbo. Štai 7 d. rugsėjo, turėjom mėnesinį narių susirinkimą. Nors mažas burelis buvo atsilankiusių, bet visi buvo pilni energijos ir daug naujų sumanymų padarėm. Štai nutarimai: 1) užkviesti P. J. Žurį į Patersoną su prakalbomis dėlei naudos sandariečių; 2) pasiimti kambarį mitingų laikimui, kur bus galima linksmai vakarai pra leisti; 3) atsišaukti į N. Y. ir N. J. valstijų sandariečius kaslink tvėrimo šių abiejų valstijų sandariečių apskričio. Šis sumanymas tur but bus už visus prakilnesnis, tad apie jį vertėtų plačiau pakalbėti.

Gerb. N. Y. ir N. J. Sandariečiai! Argi ištikro mes visada miegosime tinginio miegu ir nepasirodysime, kad dar esame gyvi? Štai šios vasaros aukso dieneles jau prašvilpėm, bet ką gi mes dėlei savo idėjos gero padarėme? Ar mes surengėm bent vieną šių abiejų valstijų pikniką "Sandaros" naudai? Ne! Jog Sandaros praeitam seime visi prižadėjom surengti bent po vieną pikniką "Sandaros" naudai. Na, kaip matyti, šią vasarą jau pramiegojom. Bet nepamirškim prisirengti prie tolimesnio veikimo. Ir mes Patersono sandariečiai labai pageidaujame, kad šios abi valstijos sutvertų sandariečių apskritį, tad galėtume milžinišką darbą atlikti.

Tad gerb. sandariečiai: N. Y. ir N. J., apsvarstykite apie Patersoniečių sumanymą ir padiskusuoti per laikraštį "Sandarą", o tada surasime reikalingumo tverti apskričiui.

38 kp. sekr. **Pr. Biliunas.**

PASKELBIMAS.

A. L. T. Sandaros, Naujosios Anglijos Apskričio Susivažiavimas įvyks nedėlioje, rugsėjo-Sept. 26 d., 1920, 10-tą valandą ryte, Lietuvių Tautiško Namo svetainėje, kampas No. Main ir Vine gatvių, Montello, Mass.

Gerbiamieji Sandariečiai!

Šitas susivažiavimas mums turėtų buti gan svarbus ir jo nė viena N. Anglijos Sandaros kuopa neprivalo apleisti. Šitam susivažiavime turėtų buti atgaivintas gyvesnis apskričio darbavimasis. Antra svarbiausia, turėsime pažvelgti į dabartinį likimą musų tėvynės Lietuvos, kaip mes turime žiurėti į besiveržiančius priešus — užgrobikus į musų tėvynę ir tam padaryti tinkamą žingsnį. Apart to, mes dar daug kitokių svarbių klausimų turėsime aptarti.

Todel gerbiamos visos N. Anglijos apskričio kuopos, privalote prisiųsti atstovus į šitą susivažiavimą, pagamindami įnešimus ir mintis musų apskričio ir organizacijos labui.

Geistina butų, kad kuopos priklausančios prie apskričio, prisiųstų, ar tai per atstovus, ar apskričiui paskirtą mokestį po 10c. nuo nario.

J. J. Samsonas,
N. A. Apskričio Sekretorius,
217 Sawtell Ave.,
Montello, Mass.

NORWOOD, MASS.

4 d. rugp. Liet. socialistų Bendrovės susirinkime buvo priduotas Sandaros 33 kuopos prašymas, kad sandariečiams leistų Lietuvos vėliavą pasikabinti jos (bendrovės) name. Nors kilo tarp Bendrovės narių ginčų, bet prie balsavimo priėjus didžiuma balsų nutarė priimti vėliavą.

8 d. rugsėjo, vakare Sandaros 33 kuopa laikė susirinkimą, kuriame buvo skaitytas laiškas nuo Liet. Social. Bendrovės, pareiškiantis, kad Liet. Social. Bendrovės susirinkime, laikytame 1 d. rugsėjo, atšaukė 4 d. rugp. susirinkimo nutarimą kaslink Lietuvos vėliavą leisti sandariečiams pasikabinti L. S. B. name. Ir laiške pareiškia Sand. kuopai, kad išsineštų iš namo vėliavą (mat jau sandariečiai buvo ją pakabinę). Sacial Bendrovės nariai didžiumoje yra sufanatikėję komunistėliai, o tą didžiumą jie sudaro iš apie 30 narių.

J. Pėža.

SUSIRINKIMAI.

RACINE, WIS.

A. L. T. S. 35 kuopos bus svarbus susirinkimas rugsėjo 26-ta d., Union Hall rume 4-tame, po pietų 2 val.. Susirinkimas svarbus tuomi, kad yra prisiųstos blankos del nominavimo kandidatų į A. L. T. S. Centro Valdybą. Tad gerb. nariai A. L. T. S. 35 kuopos, visi privalote dalyvauti. Apart to bus dar ir svarbesnių reikalų apkalbėjimas, o jų sandariečiams niekados netruksta. **M. Kasparaitis.**

ELIZABETH, N. J.

Šiuomi pranešu A. L. T. S. 39 kuopos nariams, kad A L. T. S. 39-tos kuopos įvyks mėnesinis susirinkimas panedėlyje, 27 d. rugsėjo, 8 val. vakare, Giedros Kliubo kambaryje, 266 Second St.

Draugai ir draugės, sandariečiai! Malonėkite ateiti ant minėto susirinkimo, nes yra daug svarbių reikalų. Taipgi kai-kurių jau mokesčiai į Centrą reikia užmokėti, neužsimokantiems bus sulaikytas organas "Sandara".

A. L. T. S. 39 kp. Rašt.

WESTVILLE, ILL.

Su šiuomi pranešame nariams, viengenčiams ir draugams, jog A. L. T. S. 53 kp. laikys susirinkimus paskutinį nedėldienį kiekvieno mėnesio, Miesto svetainėje, 2 val. po pietų. Kviečiame lankyties ant susirinkimų kuonoskaitlingiausiai.

Kurie nepriklausote prie A. L. T. S. ir jaučiaties tikrais tėvynainiais, malonėkite ateiti ir prisirašyti, nes kuo skaitlingesnis burys busime, tuo didesnį darbą nuveiksime Lietuvos labui.

Sekr. **V. Mažrimas.**

HAVERHILL, MASS.

Gerbiamieji!

Užsitraukė musų havreliečių 20 kuopos A. L. T. S. susirinkimas — veikalas, kuris įvyks 26 d. rugsėjo, š. m., kaip 2 val. po pietų, 14 Silver St.

Gerbiamieji, malonėkite neatbutinai atsilankyti, turime nuveikti daug svarbių dalykų. Malonėkite nepamiršti ir naujų narių atsivesti. Ir dar primenu, kad musų 20 kuopos geras veikėjas Šimas Barišauskas išvažiavo į Lietuvą 11 d. rugsėjo. Tai linkime laimingos kelionės musų draugui.

20 kp. rašt. **J. Zavadskis.**

LIETUVAI GELBĖTI DRAUGIJA.

Vargiai rasim šiandien lietuvį, kuris nesidžiaugtų, kad Lietuva atgavo Vilnių, kad Lietuva tvarkosi, kad Lietuva padarė sutartį su bolševikais, kad Lietuva be didelio kraujo praliejimo išvijo lenkus iš savo namų. Bet tas džiaugsmas, dar ne nušluosto ašarų mirštančio iš alkio Lietuvos piliečio; bet tas džiaugsmas dar neišgydo žaizdos, kuri tapo padaryta ant karo lauko, bet tas džiaugsmas dar nepamaitina tukstančių našlaičių, kurių tėvai gyvastį paaukavo už išliuosavimą Tėvynės nuo nelaisvės retėžių. — L. G. D-ja privalo šiame momente ateiti jai su medžiagine pagelba, privalo pasiųsti Lietuvos Raud. Kryžiui piniginę pagalbą. Taip L. G. D. visus pinigus, kuriuos turėjo ant rankų ir kuriuos jas gerbiamieji lietuviai suaukojot jau pasiuntė, bet tai tik lašas viedre vandens. Reikia daugiaus, tad skubėkit, gerbiam. skyriai, su aukomis. L. G. D. Centras laukia jusų našaus darbo. Nepamirškite, kad pasižadėjome $100,000.00 Lietuvos Raud Kryžiui, ir lai Amerikos lietuvis, ne pažadais save maitina, o tikru apčiuopiamu darbu.

Tad visi nariai ir rėmėjai darban! Nelaikykit pas save pinigus, surinkę kiek, tuojaus ir siųskite Cntran L. G. D.

Dr. A. L. Graičunas,
Centr. Sekr.

ATSIŠAUKIMAS Į LIETUVIŲ VISUOMENĘ.

Gegužės 1 dieną, š. m., Washingtone ,ant garsųjų Arlington'o kapinių, tapo palaiduotas žuvęs Lietuvoje už Lietuvos laisvę vyresnisis lieutenantas Samuel'is Harris'as.

Samuel'is Harris'as, sunus žymios amerikiečių šeimynos (jo pirmtakuno vardu pavadintas ir miestas Harrisburg, Pensylvanijos Valstijoje), pasibaigus pasaulinei karei, nukeliavo Lietuvon pasisiulyti kariauti už Lietuvos neprigulmybę. Kaipo narsus Tadeus Kosčiušką, kursai, nežinomas emigrantas iš tame amžiuje mažai žinomas Lietuvos — nukeliavo Amerikon 1776 m. kovoti už Amerikos laisvę, taip Samuel'is Harris'as nežinomas bet narsus ir gabus amerikietis, nuvyko Lietuvon kariauti už musų Lietuvą. Harris'ui musų kalba buvo kuone visai nesuprantama, ir musų žmonės mažai žinomi, bet Samuel'is Harris'as žinojo, kad Lietuvos tikslai yra garbingi ir teisingi, ir tikėdamas į lietuvius ir į Lietuvos teisę prie neprigulmybės, Samuel'is Harris'as prisidėjo prie Lietuvos kariuomenės ir drasiai kovojo prieš Lietuvos priešus. Neėmė ilgai Lietuvos žmonėms pamylėti šį linksmą, mandagų, drąsų jaunikaitį, kursai del Lietuvos laisvės apleido savo gražius namus, mylimus tėvelius ir draugus, ir nukeliavo statyti savo krutinę prieš priešus garbingos Lietuvos.

Kaune, Vasario 23 dieną, š.m., maža lakunų dalis, sukurstyta Lietuvos priešų, sukilo ir bandė sunaikinti turtingus Aleksoto sandelius. Samuel'is Harris'as suprasdamas, kad Lietuvos priešai sunaikindami Aleksoto sandelius susilpnins Lietuvos kariuomenę ant tiek, kad negalėtų atlaikyti priešų užpuolimus, patsai pasisiulė stoti pagelbon, idant apgynus tą valstybės turtą ir sulaikius sukilėlius.

Harris'as nuvyko Aleksotan, už Nemuno pas pačius sukilėlius. Po balta dermės vėliava, jisai atėjo pas sukilėlius, patirti jųjų geismus ir skriaudas, kad suradus skriaudas — jai buvo kokios nors skriaudos — galėtų pranešti apie tai Lietuvos vyriausiam karininkui. Harris'as patyręs dalykus, grįžo atgalios, bet tie sukilėliai, kuriems rupėjo ne Lietuvos gerovė, bet Lietuvos prapultis, žinojo, kad šio amerikiečio teisingas ir nuoregusis

(Pabaiga ant 7 pusl.).

Saulei Nusileidus

Žemaičių Antanas

(IŠ KNYGNEŠIO UŽRAŠŲ).

Dangus buvo apniauktas, ir smulkus lytus sijojo kaip perrėtį. Šaltas vėlybo rudens vėjas švilpė laukuose, braškindamas jau nuogas medžių šakas, ar įsisukęs aglynan ar pušynan šniokštė. Nusileidus saulei tamsu — nors pirštu akin durk — nematyt.

Tokios naktys budavo parenkamos gabenimui spaudos per rubežių, iš Mažosios Lietuvos, Didžiojon Lietuvon.

Nė viena tokia naktis nepraėjo veltu, tat ir ši laukė savo eilės.

Paskutiniai sambrėško atspindžiai jau buvo užgesę, kada burys iš aštuoniolikos vyrų, su dideliom naštom ant pečių ir su lazdom rankose, sustojo pušynėlyje, Mažosios Lietuvos pusėje, prie vokiečių-rusų rubežiaus, ties kaimu Alsėnai, netoli rybos Didžiojoje Lietuvoje.

Burys buvo manoma dalinti pusiau, tat turėjo du vadus. Vadais buvo, skirtingi vienas kitam paviršutine išvaizda, du Žemaičių typai, bet vienodu mintyje, pasiryžime ir veikmėje.

Burį vedė Kazys Jurgaitis ir Tedeušas Mažokas.

Pirmasai buvo suvirš šešių pėdų augštas vyras—milžinas sieksniu neišsiekiamų pečių, geltonais plaukais ir dideliais žemyn nulinkusiais usais, su šviesiu veidu. Antras, vos keturių ir pusės pėdos augštas, su juodais plaukais ir tokiais pat dideliais augštyn užraitytais usais ir tamsiu veidu, lygiai plačių pečių — stebėtinai stipraus sudėjimo vyras. Abu vadai nešime naštų ir visame kane buvo lygus vienas kitam.

Kada burys sustojo vadai atleido diržus ir numetę savo naštas įsakė buriui jų laukti, iki pagrįš, ir patys nuėjo apžiurėti rubežių, kur parankiaus butų jį persmukti, prasilenkiant rubežiaus sargų - kareivių.

O su rubežium reikėjo buti atsargiems: Kareiviams, buvo iš vyriausybės prisakyta daboti rubežius aštriai, tat kruvinų atsitikimų ant jo buvo gana. Delto reikėjo apsižiurėti norint jį pereiti.

Nors lytingas oras ir vėjuota tamsi naktis tikrino geras pasekmes, bet vis delto reikėjo užsitikrinti, kad neužlipus kareivį išnetyčių.

Siaučiant šaltiems ir darganotiems orams, permerkti kareiviai maža bedabojo rubežių ir, įsikutę savo burkoje, tik kiutėjo prisiglaudę kur prie medžio, laukdami pamainymo.

To tai del, tokiom naktimi ir buvo parankiausia pereiti rubežius. Jei ir tikdavosi, kad kareivis užklumpa beeinančius, tai visgi tokią naktį nesulyginamai lengviau buvo nuo jo pasmukti. Tik čia reikėjo gerai pažinti rubežių, jo krumai ir plyniai ir vedanti jais takai ir takeliai, tiltai ir lieptai su brastoms per upelius, kad laimingai perėjus visas tris kareiviais nustatytas linijas. Žinoma, pirmoji linija buvo pavojingiausia, tat daugiausia atydos dėta ant jos.

Kartais esant pilnaičiui ant dangaus, siauzdavo po keletą, o kartais ir keliolika, dienų darganoti orai. Tokios naktys nebuvo leidžiama neišnaudotos, ir po tokių darganų dažnai, staiga išsipagadijus, mėnulis šviesdavo ištisą naktį.

Tat tokių staigų oro permainų užkluptiems išėjusiems į Prusus, neblikdavo daugiaus kas veikti, kaip papirkti sergstintis rubežių kareivis, kad juos praleistų per pirmą liniją, jei nenorėjo sėdėti Prusuose belaukiant vėl oro permainų. Ir toki kareiviai buvo išgudrėję ir tas progas jie puikiai mokėjo išnaudoti, tat kaulindavos su einančiais rubežių iki paskutinio, stengdamiesi kuodaugiausia iš jų paimti už praleidimą.

Taip, bėdos prispirti, knygnešiai už praleidimą per pirmą liniją dažnai mokėjo tokiam kareiviui nuo galvos po du rubliu ir daugiaus.

Toki kareiviai, ypač jei skaitlingas burys eidavo, puikiai pasipinigaudavo, ir ir iki atsitarnaudavo, ar kitur kur juos iškeldavo,gana pralobdavo. Bet pirm vesiant derybas su kareiviu ant rubežiaus del praleidimo, reikėjo gerai pažinti, tokis kareivis ir jo budas, kad žinoti, jog jis nepadarys klastos. Su kareiviais buvo susipažįstama porubežiniuose kaimuose per tų kaimų gyventojus. Knygnešių vadai gerai pažinojo kiekvieną savo apielinkės kareivį, kuriam galima pasitikėti, o kuriam ne.

Pasitikėti nepatirtu kareiviu, atsitikimai parodė, pavojinga. Antai atsitikimas, tik dar neseniai, palei Švėkšna, tai patvirtino.

Penki knygnešiai, po darganos, užklupti Prusuose staigios oro pamainos — mėnesėtų naktų, — o nenorėdami sėdėti čia ilgiaus belaukiant vėl oro pakaitos, derėjosi ant rubežiaus su kareiviu, kad juos praleistų. Klastingas kareivis paėmė nuo galvos po du rubliu, ir let tik vyrai peržengė rybą ir kiek nuo jos atsitolino, kareivis užpuolė juos iš užpakalio ir vieną pervėrė durtuvu, o kitam šautuvo kulka perskėlė galvą. Du spėjo pagrįžti Prusuosna, o vieną, pasidarius trukšmui, atbėgęs kitas kareivis suėmė, išgelbėdamas jo gyvastį nuo galvažudžio ir nuvedė stovyklon - kazermėn, kur suimtasis turėjo atsakyti už visas su juo suimtas nešmenes, ir gudų valdžios tapo pasmerktas ir ištremtas Sibyran. Galvažudys kareivis papirkimo išsigynė ir už galvažudystę gavo pabausti vos kelioms valandoms stovyklos kalėjime.

Tokių ir tolygių atsitikimų pamokinti knygnešiai turėjo buti visame atsargųs ir išsižiurėti su kuom turi reikalą, kad po laikui nesigraudinti.

Tariamoji naktis buvo tokia, kad apie derybas su kareiviu ant rubežiaus, del jo perėjimo, niekam nei mintyje nebuvo, vienok seni knygnešiai gerai žinojo, kad nemažiau atsargumo reikia ir tokią naktį.

Du vyrai, kalbėdamiesi palengva, priėjo vokiečių - rusų rybą ir persiskyrę vienas dešinėn, kitas kairėn, sutarė veikiai pagrįžti prie burio.

Nors ir ilga rudens naktis, bet gaišuoti nebuvo laiko, tat skubintasi kiek galint.

Nuėjus vadams apžiurėti rubežius, likę šnekėjosi, spėdami geras pasekmes šios nakties žygio, ar rokavo, tuli jų, praeityje praleistus nemalonumus ant rubežiaus. Tai vėl, kiti, skundėsi ant likimo pereigų, kad taip reikia vargti.

— Aš jau sakysiu, kad šiokią naktį doras žmogus ir šuns nevarytų iš po pastogės, o mes čia šlampam, blaškomės naktimis, lik koki naktibaldos — atsiliepė vienas, sėsdamas po pušia ant iškilusios šaknies.

— Taip, jau ir man, brolau, kartais negeroji mintis nenoroms skverbiasi galvon, kad tai pereina musų pajiegas ir mes jau pradedam pailst tame...—dadurė kitas arti jo stovėjąsis.

— Ką kalbate, Tamistos! Taip kalbėti tai piktžodžiavimas prieš pareigas, kurias privalome atlikti. Ne, mes nepailsome darbe. Mes permaža dar dirbame. Mes daugiaus dar norime dirbti! Dirbti iki Lietuva laimės kovos pergalę!... — pertraukė juos jaunas, augalotas vyras, Augustas Gauba, sunus pasiturinčio Žemaitijos ukininko, Augustino Gaubos, baigusis Palangos gimnaziją, bet, budamas vienturčiu, likęs ant ukės tėvų įpėdiniu ir karšinčium. O mylėdamas visa širdžia savo brangią Žemaitiją, trusėsi lietuvystėje, kiek galėdamas.

(Dar ne viskas).

NADAS ČEPULIS.

Dainų Šalis.

Toli, toli, už jurių-marių,
Yra šalis didžių dainorių;
Garsi ji tuom per platų svietą,
Kad dainos tur' ten pirmą vietą;
Ir yra žinoma nuo seno,
Kad žmonės ten dainoms gyvena...

Ten dainos dieną pasitinka,
Į laukus žmonis dirbt surenka...
Dainuodami jie aria, sėja,
Javus aplanko-išauklėja;
Nupiauna lankoj žalią šieną,
Sugriebia, varto, išdžiovina;
O laike pjutės palei barą,
Ir mantą kulia, linus mina,—
Visokį turtą pagamina...

Kada naktis šalin praeina,
Ir dangus savo spalvas maino,
Kaimiečiai, piemenys išginę,
Užtraukia dainą rytmetinę...
Tad iš šilų kiltos žinyčios —
Lyg aukso skrendančios vilyčios —
Garsai dainų tuojaus iškyla,
Linksmi aidai visur prabyla;
Ir per berybių plačią angą,
Akkordai nulekia, nužvangia...
Už debesių pasklysta ulpas —
Net visas oras linksta, supas;
Ir taip žavingai virpa dausos, —
Kad visas prigiminas klausos!...

Kada ateina pjutės laikas,
Tada dainų didėja saikas...
Nuo pat aušros ik' sutemino —
Nežiurint didžio pavargimo—
Visuos kraštuos tik dainos, dainos,
Laisvai skrejoja,laksto,mainos...
Ir po laukus, miškus, ir gojus,
Visur vien dainos tik plėtojas...
O vakare, kad saulė leidžias,
Tad dar garsenės dainos skleidžias;
Gamtos didžiuos galinguos rumuos
Įvyksta tokis malonumas,
Kad užsimiršta visos bėdos —
Vienais džiaugsmais padangė rėdos...
Ir kuomet laikas tyliai bėga,
Pasaulis gremsta juroj miego—
It bangose auksinis luotas —
Dainoms-dainelėms apdainuotas...

Net iš praamžių seno laiko,
Dar daug legendų užsilaiko,
Apie sentėvių pastovumą,
Ir jų laikų dainų gražumą.
Nes Lietuviai jau ten gyveno,
Po aržuolais ugnis kureno;
O jaunos, gražios, vaidelietės,
Pas šventą ugnį uoliai spietės;
Ir su slapta dainų galybe,
Užlaikė savo nekaltybę...
Ten ant krantų sraunios Dubysos

Geltonaplaukės musų sesės,
Prieš tyrą vandenių veidrodį—
Kuris jų veidus aiškiai rodė—
Šiaunias kasas švelniai šukavo,
Ir malonias dainas dainavo.

Ten toj darbštų žmonių šalyje,
Nebuvo pagiežos širdyje.
Visi jie jautės lygųs broliai,
Ir nesipurtė savo daliai...
Nors kaimynai juos skaudžiai engė,
Ir įvairias klastas jiems rengė;
Bet budami prielankaus budo,—
Jie teikė baltą ir už juodą...
Visas skriaudas su nesmagumais,
Praleido pro ausis su dumais;
Visus vargus,ką juos kankino,—
Dainų bangose paskandino...

* * *

Bet iš pietų ir šiaurės vėjo,
Kerštinga viesula užėjo...
Galingi priešai susibarę,
Pradėjo brolžudingą karę;
Ir ta šalis, dainų auklėta,—
Paliko karės mušių vieta...
Kanuolės urstė, žemę ardė,
Ginklai žvangėjo, žmonis skerdė;
Vargingą šalį trempė, žudė,
Krauju ir ašaroms papludė...
Girias padarė vien lidimais;
Miestus, sodžius, paleido dumais.
Jaunuosius vyrus karėn varė,
Ir ten žudikais juos padarė.
Ir taip dar kartais pasitaikė,
Kad broliui brolį žudyt reikė...
Seni, maži, kurie galėjo,
Tai išsislapstė, išbėgiojo;
Bet daug vargšų ant vietos liko--
Baisus likimas juos sutiko...
Tie tylųs Lietuvos kaimiečiai,
Ramios dainų šalies piliečiai,
Pateko žvėriškon draugijon,
Beširdžių barbarų vergyjon.
Tos sesės, ką dainas dainavo,
Dabar nuo bliedno veido savo,
Patyloms ašaras nubraukę,
Greitos taikos kasdieną laukė.
Nevienai iš skaisčių gražuolių,
Prisėjo eit' varu į guolį
Žiauraus kraujuoto karininko,
Ir ten prarast doros vainiką...
Ne vienai motinai likimas
Buvo kartus... Po jos akimis,
Užvertas ant aštraus durtuvo,
Jos kudikis, perskrostas, žuvo...
Ir tiek ten buvo pašėlimo,
Kad šiurpuliai pamačius ima...

* * *

Vienok po mušių, po žudynių,
Po tų ilgų žiaurių skerdynių,
Kanuolės vėl galop nutylo,
Ir dumai tarp dausų išnyko;
Varnai klaikiaus pradėjo krankti,—
Mat' maisto jiems pradėjo trukti...
Ant karės kruvinos arenos,
Pradėjo blykšti giedrios dienos...

Mat minios, ką kentėjo, vargo,
Išbudo iš skurdaus letargo;
Ir prieš ugninę saulės šviesą,
Išvydo savo tikrą priešą...
Ir lėmė taip tylus likimas,
Kad vienos rankos pamojimas
Parodė liaudės tikrą galę —
Kelius sostus tuojaus nuvaitė...
Visi bliekuočiai ir "didikai",
Carai, karaliai, ir žudikai,
Aplaikė tinkamą padėką—
Šunims nuėjo pjauti šėką...

Kareiviai, ką kits-kitą šaudė,
Dabar susiėję rankas spaudė...
Ir vaišė "priešus" su takoka,
Ir sykiu krėtė kvailą juoką:
Kad jie ankščiaus taip nepadarė,—
Kad leido tęst taip ilgą karę...

Sulaukę galą nuožmios karės,
Kareiviai grįžo vėl prie žagrės;
Ir ėmė tuščią žemę arti,
Ir savo reikalus aptarti;
Namus taisyti bei statyti, —
Ir viską, jau savaip, tvarkyti...

Liuosybės ženklui apisreiškus,
Taučų troškimas buvo aiškus—
Turėt' ant vairo savo ranką,
Ir plaukti ten, kur kam patinka..
Tad prie šiaudinių, kiaurą stogą,
Dainų šalis pamatė progą:
Tarpe dausų, aiškesnę šviesą;
Tarpe žmonių, didesnę tiesą.
Ir stojo į kaimynų tarpą,
Ir ėmė prie tvėrimo darbo.
Šiandien, viską iš naujo stato,
O ateityje — viltį mato:
Kad jau galės liuosiau bujoti,—
Darbuotis, trustis, ir dainuoti...

* * *

Ir ant didžių kruvų degėsių,
Iš kapinių, ir iš griuvėsių,
Visai palegvo, ir ištylo,
Vienok nauja daina jau kyla...
Tiktai aidai oran išlieti,
Labai neaiškųs, klaidųs, lėti...
Mat, dar daina nesutvarkyta,
Ir gaida dar nenustatyta—
Visai mažai kas gal dainuoti...
Juk dar visi laukai kraujuoti,—
O, kiek tenai varguolių žuvo...
Nei ašaros dar nenudžiuvo
Nuo veido tų, ką kentė badą,
Ir viską, ką turė'—prarado...
Dar reik's ilgai metus rokuoti,
Ik' kol visi galės dainuoti...

Todel visi, kas dainas myli,
Lai gelbsti tą malonią šalį,
Iš pražuties berybio tvano,—
Kaip tik kas moka, kaip išmano...

HUDSONO ĮDAUBOS KOMPANIJA

(Iš H. Gordon'o Selfridge "The Romance of Commerce")

I.

Visokiariopų priežasčių dėlei asmeniški bizniai paprastai nepergyvena keletą gentkarčių. Prekybiniai namai, toki De la Pole įsteigti, dingsta su mirtimi jo seniaus,ir didieji bizniai Whittingtono, Greshamo, Peel'iaus, visų prekybos milžinų Venecijos, Florencijos ir Augsburgo ar mirė su jų įsteigėjais, ar tęsėsi tik tulą laiką. Didysis biznis rodos, auga ir tad miršta nelyginant milžinas — ąžulas: pasirodo nėsą galima taip pastatyti, taip jis apsupti apsaugomis ir tvirtynėmis, arba taip jis suorganizuoti, kad mitrumas, energija ir pastovumas, visuomet pasiliktų viršyjančiu.

Nepastovumo kiekybė tai — žmogiškoji prigimtis. Žmogų, kurs stato, džiaugsmas ima bestatant. O jo sunui ar įpėdiniu ar jo sunaus sunui užganėdinimas turi tvylot užlaikyme,dauginime, stiprinime. Bet paveldėtasai lobis su vyriškumu paprastai neilgam sėbrauja, ankščiau ar vėliaus jie visuomet persiskiria. Biznio kontroliuotojas gali buti ir dažnai yra kvailas, silpnas ar tingus, legvai pasitenkinąs, ar nepažangus, pakrikęs, ar be ambicijos, ir biznis veikiai esti pralenkiamas ar viršyjamas taktikoje per visus ėsančius konkurentus, ir galiaus pragaišta. Tokia yra regula, bet yra keletas stebėtinai šaunių išskyrų, kaip čion tuojau pamatysime.

Seniausioji prekybos kompanija tebgyvuojanti tai — Hudsono Įdaubos Kompanija. Įsteigta beveik 250 metų tam atgal, ji vis dar gyva, aggressyvė ir galinga, kuomet iš šimtų ar tukstančių įstaigų, organizuoti tuo pačiu laiku, ar net 50 ar daugiaus metų vėliaus, nebelikę yra nė vienos. Toks gaivumas yra puikus, ir parodo, kaip giliai ir atvangiai pagrindos tos kompanijos padėtos tapo. Jis atrodo stebėtiną gabumą jos vyresninkų bėgyje ankstybųjų metų, o ir tų, kurie vedė jos reikalus iki šiai dienai.

Neketindami daugiaus ką atlikti, kaip tik nupiešti labai trumpą peržvalgą jos pasisekimo šimtmečių, mes randame ją tiek daug padarius ir taip plačią historiją turėjus, kad ir sątrauka turi užimti nemaža vietos. Štai ką Bryce sako savo labai žavinčioje ir pilnoje historijoje Hudsono Įdaubos Kompanijos: "Londono pirkliai buvo galingi vyrai, vyrai, kurie galėjo pasirinkti savo agentus, ir pasiųsti savo laivus, ir rizikuoti savo pinigus kiekvienoje jurėje ir kiekviename krašte"; ir ta neseniai atdengtoji, bet dar nežinomoji ir neperkeliautoji šalis, kuri apima žieminę jurę Šiaurinės Amerikos, siulė tiems nenusigąstantiems ir bebaimiems pirkliams-avanturninkams lauką dvigubai vyliojantį del didelės rizikos ir dėlei galimų labai didelių pelnų.

Aplink vidurį 17-tojo metašimčio du Prancuzų protestantu, Medard Chonart ir Pierre Esprit Radisson, keliavo į Kanadą. Jie įsiveržė į užšalusiąją šalį iki Hudsono Įdaubos. Jie matė ir susipažino su Amerindais, pirkmainiavo su jais skuromis, ir gavo įspudį galimybės ten didelės ir pelningos vaisbos.

Keletas jų ankstybų kelionių ir ekspedicijų galiaus pasibaigė su jų nenauda, nėsa sugrįžę į Quebeką jie tapo suimti Prancuzų gubernatoriaus, kurs sunkiai jiedu nubaudė pinigine bausme už uždraustą pirkliavimą. Jie apeliavo prieš bausmę, ir užsi-

(Seka ant 7 pusl.).

The Lithuanian Weekly
"SANDARA"
"THE LEAGUE"
Published Eevery Thursday at South Boston, Mass.
by the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA.
Editor
V. J. ŠLIAKYS.

Advertising rates on application.
"SANDARA"
327 E Street, Boston 27, Mass.

Prisinčiami Redakcijai rankraščiai turi buti su autoriaus parašu ir adresu, mašinėle arba rašalu parašyti ant vienos popieros lapo pusės. Prisiunčiamus raštus Redakcija trumpina ir taiso pagal savo nuožiurą. Netinkami spaudai smulkūs raštai—korespondencijos, eilės — autoriams išanksto nereikalaujant jų grąžinimo, naikiname ir autoriams negrąžinama.

Savaitinis Laikraštis
SANDARA
Leidžiamas kas Ketvergas
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS

Metams kainuoja (Amerikoje) $2.50
" " Kanadoje $2.75
" " (Užsieniuose) .. $3.00
Pavienis numeris ..... 5c.

Prenumerata turi buti apmokama iš viršaus. Prenumeratos metas skaitosi nuo dienos užsirašymo.

Pinigus geriausia siųsti Pašto Money Orderiu, adresuojant:
SANDARA
327 E Street, Boston 27, Mass.

Entered as Second - Class Matter January 14, 1914, at the Post Office Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Apžvalga.

LIETUVIAI VINILUJE.

Lietuviai atgavę Vilnių naudojasi juo. Tik-ką atėjęs "L. Ukininko" No. 33 (rugpiučio 29 d.) turi pakvietimą Lietuvių Socialistų Liaudininkų demokratų partijos ir Valstiečių Sąjungos susirinkti Vilniun ant 8 d. rugsėjo, kad apsvarstyti reikalus partijos susivažiavimo Kaune 12-14 rugsėjo. Į Vilniaus susivažiavimą kviečiami visi partijos nariai kaip iš Vilniaus, taip ir iš tų Lietuvos dalių, kurios buvo lenkų užimtos ir neturėjo rinkimų į Lietuvos Steigiamąjį Seimą.

KĄ LIETUVOJE MANO APIE DABARTINĘ SUV. V. POLITIKĄ.

Kauno "Lietuvo" No. 181 (463) štai ką rašo apie evoliuciją, per kurią perėjo prez. Wilson'o "14 punktų":

"Visi atmena, kai 1918 m. Rusuos įsigalėjo revoliucinis judėjimas ir nebuvo matyti, kaip tas suirimas nuslugs, kai mažosios tautos,atkritusios nuo Rusų kuno, pačios ėmės savo laimės ieškot, Amerikos prezidentas iškilmingai paskelbė garsius 14 punktų, įrodydamas, kad turi but laisvas tautų apsisprendimas. Apsisprendimas buvo taikomas mažosiom tautom, tatai buvo įrankis realingesniam draugelio painių klausimų išsprendimui su valstybėm, kuriose gyveno daug tautų. Visos skriaudžiamosios tautos tą obalsį pagavo ir vykdė gyvenime.

Tuo tarpu paskutinė Amerikos nota skamba visai kitu balsu: net jau įvykęs apsisprendimas joje neigiamas. Kaip tas dvi Wilsono pažiuras sutaikinti?

Amerika duoda laisvės tik Lenkam, Suomam ir Armenam. Nejau tos tautos, palyginus su Lietuva, Latviais, Ėstais ir kitom tautom, savo istojira ir kultura tiek persveria, kad turi teisės laisvai gyventi, o šitos Rusam vergauti? Nejau 19 nuošimčių mokančių rašyti ir skaityti lenkų labiau pribrendę prie valstybingumo, negu kitos daug šviesesnės darbo žmonių tautos? Matyti, kad ne ta priežastis čia nusveria, bet kitoki interesai. Ar nebus čia, anot vieno musų politiko, tik taisoma medžiaga Paryžiaus ir Washingtono pramoninkam. Atstatyti Didžiausius Rusus, be abejojimo, stengias prancuzų kapitalai ir Amerikos doliarių gausybė, kuri jieško plataus darbo. Rusai yra dabar atviras ir platus kraštas. Nors kraštas angriautas, bet turtingas. Padalytas jis vargu kada nors galėtų grąžinti įdėtus prancuzų kapitalus ir vargiai didelį biznį pavarytų Amerikos didžturčiai.

Visai kitaip dalykas virsta Rusus didelius turint ir mus lygiai palaidus ir atvirus. Tada galingas Amerikos doliaris laisvai ekspluatuos tą naują Afriką... ir pavyks grąžinti dingusias prancuzų paskolas.

Jei tai ištikrųjų yra, tai tikrai negarbingą yra padarę evoliuciją Wilsono 14 punktų, kurie taip skambiai kalbėjo apie pasaulinės civilizacijos principus, o pabaigė dykų plantatorių apetitu."

LENKAI LABYN ĮSIGRĮSTA.

Lenkų imperialistiškos tendencijos kaskartas daugiau atšaldo nuo jų geriausius draugus. Anglų paudoj kassykis daugiau randasi balsų subarančių lenkus.

Bostono "Transcript" 16 rugs. įženginiame straipsnyje sekančiai rašo:

"Amerikos simpatija yra stipriai už Lenkiją, bet prie dabartinio susikirtimo su Lietuva gal reikės patėmyti lenkų palinkimą kirsti per kiekvieną galvą, kokią tik jie pamato. Ar jų įsilaužimas į Ukrainą, kuris iššaukė bolševikų įsibriovimą, buvo ar nebuvo apisgynimo žingsnis, jo neišmintingumą tikrai parodė sekusieji atsitikimai. **Dabartinis gi jų susikirtimas su Lietuva yra visai nereikalingas.** (Mus pabraukta. **Red.**).

Nelaimės duota, kad lenkams beveik negalima pripažinti tautinį Lietuvos atsiskyrimą tose vietose, kurios kartą buvo lenkų karalystės dalis. Jie šiandie kalba apie "lietuviškuosius lenkus", lygiai kaip Londonas kalba apie Kornišinius arba Northumbrijinius anglus. Bet lietuviai, kurie kalba visai skirtinga kalba ir turi tradicijas visai kalba ir turi tradicijas visai skirtingas nuo lenkiškųjų,patys taip pat stačiai reikalauja savo tautinių teisių kaip ir lenkai ir, plačiai imant, jų reikalavimai yra neabejotinai teisingi.

Lenkų ir lietuvių reikalavimai negali buti suderinti ant grynai etnografinių rybų; abi tos rasės yra perdaug susipainioję. Tikrai didelis lietuvių skaitlius, ar šiaip, ar taip,turės likti lenkiškoje ir prusiškoje pusėje nuo tos linijos, kuri galutinai bus užbriežta. Bet labai mažai yra lenkų lietuvių pusėje nuo linijos, Vyriausiosios Tarybos užbrieztos, ir jokiam atsitikime ten nėra pamato karei tarp tų dviejų tautų.

Lenkija privalo gyventi taikoje su savo Baltiko kaimynais, kad atsilaikyti prieš bolševikiškuosius ir vokiškuosius priešus, ir ji privalo turėti moralę pagrindą, kad užtarnauti Anglijos ir Prancuzijos pasporos. Lenkų-lietuvių karė privalo buti atšaukta".

Atsišaukimų šiam panašių kas kartas daugiau pasirodo anglų spaudoje. Jei lenkų susikirtimas su lietuviais pridirbo daug nemalonumų Lietuvai ir gal nemaža aukų paėmė Lietuvos jaunikaičiais, bet, kaip visur, taip ir čia — nėra to blogo, kas ant gero neišeitų — susirėmimas su lenkais neišpasakytai daug pastumėjo pirmyn Lietuvos neprigulmybės reikalą ir visą pasaulį supažindino su Lietuva. Apie per trejatą sąvaičių kone visuomet Lietuvos kovos su lenkais užėmė pirmo puslapio vietas visuose laikraščiuose. Ir, kas svarbiausia, lietuviai įgyjo visų simpatiją.

BALSAS IŠ VILNIAUS.

Rašau šį laišką ir viena ausimi klausau, ar nesiveržia kas į mano butą. Dabar Vilniuje paprastas dalykas, kad koks nors rusų raudonarmiečių burelis įsiveržia pas ramius gyventojus, iškrečia juos, apvagia, apiplėšia, nuskriaudžia žmones jei kas pasipriešina kiek — tuojaus suareštuoja. Pas mane jau tris kartus krėtė ir, turiu vis delto pasakyti, kad labai mane nenuskriaudė, kaip kitus, nes tik paėmė žieminį paltą, batus, vasarinį apsiaustą... Džiaugiuos tik, kad gyvą dar paliko.

Iš namų dabar niekur neišeinu, nes ir nėr kur vaikščioti. Pirmiau dirbau fabrike, o dabar beveik visi Vilniaus fabrikai sustojo dirbę ir aš, kaip ir daugelis likome bedarbiai. Pas kitus mano draugus darbininkus irgi buvo atsilankę rusų raudonarmiečių ir beveik visur šį tą pavogė.

Sunkiausia yra tiems žmonėms, kuriuos vadina "buržujais" ir lenkų kariuomenės talkininkais. Tuos be jokio pasigailėjimo Aleksos-Angariečio įsakymu kemša į kalėjimus arba sušaudo. Patsai Aleksa-Angarietis gyvena kaip karalius: valgo gardžiai ir sočiai, tuo tarpu yra žmonių, kurie šiandien Vilniuje jau badauja. Įdomu tai, kad Aleksa-Angarietis savo virtuvės reikalams dažnai siuntinėja rusų kareivius, kad jam iš sodžiaus parneštų kiaušinių, sviesto ir kitų dalykų. Tie rusų kareiviai, klausydami savo pono, plėšia sodiečius, nieko nemokėdami už paimtus daiktus.

Aleksai - Angeriečiui padeda "darbuotis" Serbenta, kuris Kaune pavogęs 15000 atbėgo į Vilnių pas išgamą Aukštuolaitį. Ir abudu, t. y. Serbenta ir Aukštuolaitis, dirbo lenkų naudai. Einant rusams į Vilnių, Aukštuolaitis pabėgo į Lenkiją, o Serbenta liko. Čia be galo įdomus yra tas faktas, kad Serbenta yra vienas žymiausiųjų revoliucinių socialistų liaudininkų (arba kairiųjų socialrevoliucionierių). Tatai parodo ir visos tos partijos veidą.

Rusų raudonarmiečių yra visokių. Vieni jų stovi griežtai už sovietų nedalomą Rusiją, kiti į viską žiuri pro pirštus, treti — labai nekenčia bolševikų ir geraı progai pasitaikius patys atremtų savo ginklą į rusų raudonąją armiją. Nors rusų atrodo ir daug yra, bet reikia mažiausios kirbirkštėlės, kad viskas suirtų. Tatai reikia įsidėmėti jums, Lietuvos piliečiai, nes gal vienur kitur teks susiremti su tomis rusų išalkusiomis gaujomis.

Pagaliau atvažiavo į Vilnių ir Kapsukas, kuris jau nori buti tikru viso krašto viešpačiu. Buvo nesenai bendras Maskvos valdžios atstovų ir Kapsuko pasitarimas, kuriame Maskvos valdžia pasižadėjo visu kuo padėti Kapsukui: ir pinigais, ir ginklais. Kapsukas dabar išsiuntinėjo į rusų bolševikų įstaigas slaptą įsakymą, kad visur kur rusai vadintųsi save lietuviais. Tokiu mat budu nori apgaut Lietuvos piliečius, kuriems nori parodyti, kad esą ir patys lietuviai eina išvien su Maskva.

Kapsukas ir Angarietis jau yra išdirbę mobilizacijos projektą. Žada mobilizuoti visus vyrus ligi 45 metų, vienus į kariuomenę, kitus — į privalumus darbus. Tuos,kuriuos į rusų kariuomenę paims, žada siųsti į Vrangelio frontą, nes iš ten sunkiau mat bus pabėgti.

Baigdams šį laišką aš noriu štai ką jums pasakyti: Šiaip ar taip kalbant, teks su tais rusų plėšikais susiremti. To jus visai nebijokite, nes kiek aš įsižiurėjau — rusų kariuomenė tiek palaida yra, kad vienas lietuvių kareivis gali apgalėti jų dvidešimts. Todel dabar yra metas visuose sodžiuose steigti partizanų buriai, nes kitaip atėję rusų plėšikai išneš visą jusų turtą ir jus pačius privers baudžiavą eiti, kaip jau yra padaryta tose vietose, kur rusai savo koją yra įkėlę. Labai galimas daiktas, kad kai jus visi apsiginkluosite kas kuo gali, tai ir pačių rusų raudonarmiečių tarpe atsiras tokių, kurie atsuks savo ginklus prieš Maskvą, ir tada tokia dezorganizacija gali kilti rusų kariuomenėje, kad jie viską pamėtę bėgtų kur akys mato.

Taigi valstiečiai, darbininkai ir visi kiti darbo žmonės, griebkitės ginklo ir bukite pasirengę ginti savo šalį. **Vilnietis O.**

("Liet. Uk.").

PAAIŠKINIMAS.

"Sandara" No. 33 sulyg "The C. S. Monitor" pranešė, kad "Landonan atkako Lietuvos finasinė komisija, kuri nori nusipirkti tris ar keturis didelius laivus, kurie imtų reguliariai vaikščioti tarp Klaipėdos ir New Yorko". Žinia teisinga.

Tik "Sandara" pastebi, kad nėsą paaiškinta, "kokia ta laivus derančioji finansinė misija yra"?

Leiskite skaitytojams pasakyti, kad toji komisija susideda iš p. M. Yčo, L. G. Bendrovės pirmininko, ir kap. L. Stulpino, L. G. B-vės reikalų vedėjo. Jie man pranešė laišku, kad jau esti Londone nuo 22 d. rugpiučio mėn., ir vanėžija po įvairias vietas laivų pirkimo reikale. Suėjo į kontraktą su didelėmis kompanijomis ir galimas daigtas, kad susitars. Vieno laivo prisiuntė paveikslą, kurs rods daug anglių suėda, bet ima 1800 keliauninkų ir 2000 tonų važmos. Kelias keliones padaręs, apsimokės pats laivas. Tik didelė sunkenybė perkant yra trukumas pinigų. Anglai musų reikalą remia, ir Lietuvos atstovas taipgi daug padeda. Už tai linkėtina, kad Amerikos lietuviai skubintųsi L. G. Bendrovės akcijas įsigyti ir paskubintų laivų nupirkimą.

Dr. J. Šliupas.

KLERIKALAI AR KATALIKAI?

Nuo tulo laiko pas lietuvius įsigyveno paprotys katalikus vadinti klerikalais. Sakau — paprotys, nes tas žodis "klerikalas" neišlaiko savo prasmės, jisai paimtas prieš kalatikus iš neapykantos, kaipo prieš idėjinius priešus. Nuo pagrindų liberališki kalbėtojai vartoja žodį klerikalas ir trumpai tą žodį išaiškina: esą, klerikalai yra tie, kurie tiki ne Dievui, bet politikuojantiems šių dienų kunigams, kurie palikę altorius eina į minias su politika, o katalikai tai, esą, tie, kurie tiki vien į Dievą ir pasiganėdina vien tiktai maldomis. Bet tokie aiškinimai nieko neišaiškina, tik daug ką suklaidina. Štai del ko: Sakymas, kas tiki kunigam ir sykiu politikieriauja, neturi jokios vertės. Jog tikrenybėje, kas netiki kunigam, tas negali tikėti ne pačiam Dievui. Atimk kunigą iš religijos, tuomet religija paliks be jokios vertės, nors daug kam išrodo, kad religija ir su kunigais ir su visa dvasiškija sykiu paimta yra tuščias dalykas. Bet tačiaus religijiniai žmonės vis-gi sudaro didelį judėjimą, kurio nematyti negalima. Kunigija, tai yra tam tikros rušies profesionalai. Ir, jeigu kunigija su savo pasekėjais palikti klerikalais tik delto, kad palikę altorių ir bažnyčias žengia į minias su politika, tai kuomi palieka inžinieriai, daktarai, advokatai ir kiti, kuomet jie nuo savo profesijų žengia į politiką?

Beto, navatna, kuomet tuli radikalai katalikus giria, o klerikalus peikia. Reiškia, peiktini tie, kurie apart maldų griebiasi ko nors vertesnio ar prakilnesnio, bet giriami, tie kurie pasiganėdina vien tiktai maldomis. Todėlei, kaip kas nebesikamuotų be jieškodamas skirtumo tarp katalikų ir klerikalų, veltui darbas jų. Jeigu jau nusitolinimą nuo religijos uždavinių butų tinkama vadinti klerikalizmu, tai šimtai kartų tinkamiaus butų vadinti klerikalus visiškai nuo religijos atsimetusiais. Jug faktas, kad yra ir tautininkų, kurie politikoje su kunigais sutinka, bet jie ne klerikalai delto, kad atmeta religiją. Ir jeigu atmetimas religijos pavaduoja nuo žodžio klerikalo, tai ir didesnis ar mažesnis palaikymas religijos nereiškia klerikalizmo, bet katalikystę, ypač lietuviuose. Aš pats nepildau nė jokių religijos pareigų, bet man regis, kad prasivardžiavimas, tai žemos rušies žmonių dalykas. Rimti politikai visuomet kadir savo politinį priešą vadina tikruoju vardu. O rasit mano išvedimai yra klaidingi, ir už klaidų pataisymą bučiau daug dėkingas.

Norwoodo Lakštutė.

Redakcijos Pastaba. Ir da kaip tie išvedimai klaidingi! Katalikų bažnyčia yra valdoma Dievo Prisakymų, Bažnyčios Prisakymų ir Kanonų. Visus tuos įsakymus butinai privalo pildyti kiekvienas, kuris nori vadintis katalikas. Paveizdan, ten yra įsakyta, kad kiekvienas katalikas privalo atlikti nuodėmių išpažintį bent kartą metuose — neatlikęs to jis liaujasi buti katalikas, ir jei mirtis užklumpa jį tokiam nelaimingam padėjime, tai jo netik nelaidoja su bažnytinėmis ceremonijomis, bet nė ant švęstų kapinių nepriima.

Kad Prisakymai ir Kanonai nieko nesako apie politiką, tad reiškia, kad katalikų politikos partijos nėra ir negali buti. Yra partijos, kurios dangstosi katalikyste, kaipo kokia viską uždengiančia skraiste. Visame sviete priimta yra tokią partiją vadinti klero (t. y. kunigijos) partija, gi tos partijos pasekėjus vadina klerikalais. Bažnyčia, stodama į politiką, tiesiok laužo mokslą Kristaus, kuris pasakė, kad jo karalystė yra ne šios žemės, ir kad jo vadinamieji "įpėdiniai" veržiasi į "šios žemės" politiką, jie tuomi darbu išsižada Kristaus.

Kad klerikalizmas ir katalikybė yra du skirtingi dalykai apčiuopiamai parodo ir tas faktas, kad daugelis katalikų priguli prie tautininkų ir socialistų partijų. Net ir kunigai ne visi yra klerikalai. Vienok jie tuomi nesiliauja buti katalikai, jei tik pildo bažnyčios uždėtus Prisakymus. Ir, kaip minėta, tie Prisakymai nesikiša į politiką.

Profesija su politika neturi nieko abelno. Daktarai, advokatai, inžinieriai, rubsiuviai, angliakasiai, kurpiai ir t. t. po savo darbo valandų atideda į šoną savo profesijas, užmišta jas. Pastoja tik "žmogais." Politikoj jie pasisklaido jo įvairias partijas. Jie netveria politiškų profesionalų partijų. Sakysime, nėra tokios partijos, kurioje vadovautų tik vieni daktarai. Jei butų tokia partija, tai nepaisant to, kaip daktarai tą partija nebepavadintų, žmonės žinotų, kad tai yra partija sutverta vien tik daktarų naudai, su visuomenės skriauda, ir patys "pravardžiuotų" tą partiją, kokiu nors vardu, susirišančiu su daktarų profesija — sakytų, paveizdan, kad susidarė "eskuliapizmas" ar kaip panašiai.

Bet visos profesijos tveria tik ekonomines bendroves - unijas. Tik vieni kunigai sutvėrė politinę partiją, kur norima, kad vienai profesijai — klerui — visos kitos profesijos tarnautų. Kleras, t. y. kunigai neišdrįsta pasisakyti, kad tai yra partija sutverta vien kunigų ir jų artimų ponpalaikių naudai, tad jie savo partiją uždengia platum ir labai elastišku katalikiškumo vardu. Bet visuomenė žino ir nesidrovėdama pasako, kad tai ne "katalikiškumas", tik "klerikalizmas". Kunigai tam triukšmingai prieštarauja ir turi gero pasisekimo, nes daugelis jiems patiki, ir budami geri katalikai, prigauti rašosi į klerikalų partiją, manydami, kad atlieka dideliai "katalikišką" darbą. Ar jus jiems padyvyjate, jei net pats "Lakštutė" yra pertikrintas, buk klerikalai tai ne klerikalai, tik katalikai?

Ne — Katalikų bažnyčia yra vienas dalykas, klerikalų partija yra visai kas kitas. Tiesa, klerikalizmas išteka iš katalikybės, kaip kitados inkvizicija ištekėjo iš katalikybės. Katalikai užsigina inkvizicijos; gal ateis laikas, kad užsigins ir klerikalizmo. Tas juo labiau galimas daigtas, kad klerikalai su kas kart augančiu užsispyrimu varosi prieš tą, kas yra pažangu ir gera naujai susitvėrusiai neprigulmingai Lietuvai. Nusiskundžia ant jų Lietuvos Atstovybė Amerikoje, da didesnius kelblumus jie daro pačioje Lietuvoje. Jų politika, naudinga kunigams ir keletai ponų, turės atnešti blėdį Lietuvos visuomenei, kurios didžiuma yra artojai ir trokšta žemės. Gyvename pažangos amžiuje, viskas eina pirmyn su išpasakytu spartumu — nesulaikys progreso ne klerikalai kad ir katalikybe prisidengę. Žmonės pasiims dvarų laukus — klerikalai, ar ne klerikalai. O kad katalikybė turi laikytis su didžiuma, tad ji turės išsižadėti ir pralaimėjusio klerikalizmo. Tada pati Bažnyčia ko noliausiai pasmerks klerikalizmą. Bet tuo tarpu politika to reikalauja, tad kunigai skelbia, kad klerikalizmas tai ne klerikalizmas, tik katalikybė!

Ir tuo tarpu tie monai sekasi. Geri moninkai tie klerikalai. Bet kaip kiekvieno monininko "trix'-ai" išeina į viršų,taip bus demaskuoti ir klerikalai.

AMERIKIEČIŲ AUKOS LIETUVOS ŠAULIAMS.

Prisiųsta į Lietuvos Misiją nuo Gruodžio 26, 1919, iki Rugsėjo 16, 1920.

Gruod. 26, — Brooklyn, N. Y. $142.94
" 28, — Newark, N.J.. .. ..106.35
Sausio 1, — Norwood, Mass. 63.00
" 1, — Cambridge, Mass. 102.00
" 2, — Montello, Mass. 66.00
" 12, — Baltimore, Md. 76.00
Sausio 12, — Baltimore, Md., ... 286.00
" 16, — Wilkes Barre, Pa. (per Norkų, Boston) 31.00
" 14, — Lawrence, Mass. (per Sekį) 58.50
" 22, — Rochester, N. Y. (per žiemį) 50.00
" 24, — Newark, N. J. (per Masanduką) 46.75
" 29, — Melrose Park, Ill. (per Truską) 18.75
Vas. 13, — Westfield, Mass. (per Žekonį), ...50.00
" 13, — Northampton, Mass. (Zaleskevičius), ... 1.00
" 13, — Chicago, Ill. (Sinušas) . . . 5.00
" 13, — Kenosha, Wis. (Trakšelis), .. 26.50
" 13, — Tenton, N. J. (per Velivį), .. 35.00
" 20, — New Britain, Conn. (per Mikalauską), ... 88.07
" 26, — Detroit, Mich. (per kun.žilių),150.00
" 27, — Chicago, Ill. (Mr. & Mrs. Puleikai $50. ir J. Juška $10. .... 60.00

(Tąsa ant 8 pusl.).

Lietuviai Amerikiečiai, Padėkit Liet. Kariumenei.

Lietuvoje susidarė galinga kariuomenė, nugalėjo visus savo priešus. Išvijo iš savo tėvynės bolševikų gaujas, sutriuškino daug skaitlingesnę už mus vokiečių - bermontininkų kariuomenę, išvadavo iš lenkų okupacijos dalį žemės, bet kitą dalį okupavo bolševikų gaujos, kurios plėšė ramius krašto gyventojus, atima paskutinius gyvulius, rubus ir paskutinį duonos kąsnį, nukasė bulves, suganė visus javus, žmonių laukia badas. Bolševikai agituoja žmones ir kareivius kilti prieš Lietuvos tiesioginę valdžią, kurią rinko visi Lietuvos piliečiai, išskyrus 10%.

Kad išvengus viso to, ir apsaugojus krašto nuo betvarkės, reikia didžiausiai saugoti savo sienas, o už vis reikalingiausia kariuomenės tarpe apšvieta. Tik tuomet bus galima išgelbėti kraštas nuo suirutės, iškovoti pilna Lieuvos nepriklausomybė ir pagerinti Lietuvos buvis, kuomet kariuomenės tarpe nebus nė vieno nemokančio skaityti ir rašyti, kuomet kiekvienas žinos ir supras, kas kur darosi.

Tuo reikalu yra susirupinę visi daugiau apsišvietę Lietuvos kariškiai; pradėjo steigti kuopose ir komandose mokyklas ir knygynėlius, pradėjo rupintis išgavimui daugiausia įvairių laikraščių, kad kiekvienas galėtų pasiskaityti ir žinoti, kas kokią dieną, kur įvyko. Tam darbui atlikti reikalinga daug darbo ir pinigų. Bet nežiurint visų kėblumų, jau kiekvienoje kuopope išsteigta mokyklos, visur steigiama knyginėliai. Kareiviai labai yra susirupinę mokslu ir skaitymu ir aukuoju iš savo algos paskutinį skatiką savo draugų apšvietai.

Nenorėdami nuo kitų pasilikti, pasirįžome ir mes įsteigti knygynėlį, o kad palengvinus tą darbą, kreipiamės prie Amerikos lietuvių, prašydami medžiaginės ir piniginės pagelbos. Prašome visas lietuvių: redakcijas, bendroves, įstaigas ir atskirus asmenis nors po kelis susidėję siųskite įvairių knygų, laikraščių ir kas kokią galėdami pašelpą savo tėvynės gynėjams.

Draugai amerikiečiai! Kam yra brangi tėvynė, kas atjaučia savo brolių tėvynės atvaduotojų vargus, kurie arti dvejų metų vargo didžiausius vargus kovodami už nepriklausomybę, išvadavo jau be mažos dalelės visą Lietuvą, ir yra pasirengę nors ir gyvastį paaukuoti, bet tik tėvynę atvaduoti. Turiu viltį, kad ir Amerikos lietuviai prisidės nors aukomis prie tėvynės gynimo. Taipgi meldžiu, kam yra brangi tėvynė ir jos gynėjai, siųskite laikraščius, laiškus, knygas ir kitokias aukas ir pinigus šiuo adresu: Lithuania, 1mo Pėst. D. L. K. Gedimino pulko 3-čios kuopos rašt. **Antanui Šalteniui.**

Knygyno steigimo nariai, pasirašė: **Antanas Šaltenis ir J. Valukonis.**

Laiškas iš Lietuvos.

Kaunas, 26 rugpiučio, 1920 m.

Sveikas Tamsta!!

Turėdamas valandėlę liuoso laiko, rašau Tamstai keletą žodžių. Iš politikos ir naujienų aš nerašysiu, nes manau, kad iš laikraščių tą viską žinote ir tas bus bereikalinga. Gal įdomaujate apie mano brolį Leoną, su kuriuo, rodos, kitą syk draugavote, jis 1919 met. grįžo, ilgai kariavęs, iš Rusijos ir dabar gyvena name, Sedoje. Kas lig Tamstos brolio Kasto mirties, man labai yra liudna ir negaliu jo užmiršti, nes jis man buvo pirmutinis draugas, kol buvome kartu 4 pulke, dalyvavome mušiuose su kolčakininkais ir lenkais. Jis buvo ištikimas ir narsus musų brangios tėvynės gynėjas, todel tėvynė ir jos sunai neužmiršime jo, kuris iš jos priežasties užbaigė savo jaunas dienas, kurias tik buvo pradėjęs gyventi. Te ilsis jis dvasioje ir te buna jam lengva Lietuvos žemelė, už kurios laisvę jis žuvo. Garbingai tapo palaidotas Kauno kariškių kapuose. Kaip aš jums jau rašiau, buvo atvažiavęs Tamstos tėvelis Kaunan aplankyti mirusio sunaus kapo. Jis užsakė po mano priežiura pastatyti paminklą, kurį jau baigia dirbti ir pradžioje rugsėjo mėnesio š. m. bus pastatytas ant Draugo Kasto kapo.

Toliaus aš kreipiuos į Tamstą su vienu prašymėliu: ar negalėtumėt man pagelbėti, labai man svarbiame dalyke. Mat dalykas tame: aš pradėjau lankyti elektro-technikos kursus, bet neturėdamas daugiau lėšų priseis tą užmanymą petraukti. Tėvelis yra neturtingas ir neturi iš ko atsiųsti man pinigų. Už uždirbtąjį skatiką leidžia jaunesnįjį brolį mokslan, todel kreipiuos į Tamstą, kaipo į apšviestą ir mokytą žmogų, gal užjausite ir pagelbėsite man tame dalyke.

Todel prašau Tamstos pranešt man į ką aš galėčiau kreiptis su tokiu dalyku Amerikoje, o gal ir Tamsta per pažįstamus draugus, kurių tur but daug turite Amerikoje, atsiųstumėte man ant to reikalo nors keletą doliarių. Tuomi man ir tėvynei Lietuvai daug pagelbėtumėte, nes musų jaunai tėvynei labai yra reikalingi panašųs specialistai, kurių taip mažai tėra. Todel tikiuosi, kad Tamsta neatsisakysite ir pagelbėsite tame dalyke, už ką aš Tamstai visuomet busiu dėkingas ir stengsiuos už tai atsilyginti. Laukiantis nuo Tamstos atsakymo ir linkėjąs viso kuogeriausio gerb. Tamsta,

K. Krauzas.

Laiškas iš Paryžiaus.

Maištinis judėjimas Francijoj eina išpalengvo, kartais suvisai apsnusta, nors žmonės visuomet aimanuoja, kad mokesčių nebegali išmokėti ir šeimynų išpenėti. Tai paprastos nelaimės po visą pasaulį: kas turtingas, tam gerai, kas beturtis, tam prastai. Menka duona ir tos mažai duoda.

Bet, antai, 1 rugpiučio buvo ruošiamasi visomis spėkomis sukelti maištas. Daug pirmiau buvo paleisti atsišaukimai nuo "Sindikatų Susivienyjimo", kad visi ruoštųsi 1 rugpiučio ("Humanite", journal socialiste, 17. VII. 1920). O paskiau prasidėjo smarkesnė agitacija po visą bolševistinę spaudą, ir su apskelbimais, kuriuose vieta buvo pažymėta viename Paryžiaus priemiestyje, prie Saint Gervais, ant ankšto kalno, panašiai, kaip Rygoje 1905 metais ant Smiltinių kalnų.

Kuomet atėjo ta pažymėtoji diena, kurioje proletariatas turėjo rinkties, kad versti kapitalistų tvarką, tai jų buvo tiek daug, kad visi dienraščiai veik vienodą skaičių tepaduoda — apie 25 tukstančius susipratusių darbininkų, kurie nešiojo guminius baltus kalnierius, kurluos su glite numazgoja, ir pas sustirusį vertelgą nusiperka raudoną "kvietką". Iš moteriškos lyties buvo daugiausia su trumpais andarokais, baltomis pančiokomis, baltais batais (pantapliais), kuriuos kas diena su kreida nubaltina. Jeigu tautiečiai kuomet esate skaitę raštą "Žandarų pačios" ("Laisvė", 25 birželio, 1920), tai žinokite, panašių gaivalų yra po visą pasaulį, ir susirinkimus labai mėgsta lankyti, kad pasirodyti su savo lyčia, ir kuomet gali, tai kad įgilti taip, iki skaudėtų, nes jų tokios taisykiės, kad sukelti maištą ir revoliuciją.

Abelnai, tokis skaičius — 25 tukstančiai, tai lyg avinėlis girioje, nes Paryžių su priemiesčiais apskaito turint apie 6 milijonus gyventojų. Ir tie keli tukstančiai dar reikia padalinti į keletą priešingų spalvų: socialistai, komunistai, sindikalistai, anarchistai. Jie tarpusavyje koliojasi ir žandus skaldosi, kaip ir jų priešai. Pasinaudosiu parodymais: 31 liepos, viename susirinkime mieste Brest, deputatą ir to miesto Brest viršaitį (maire) socialistą Masson apdaužė per žandus ir išmetė per duris proletariatas ("Victoire", 2. VIII. 1920).

Ir kam nemiela peštynės, maištai, revoliucija? Tik reikia pasiskaityti įvairių spalvų dienraščių — didžiausių baisybių juose surandi. Visi vien to geidžia, ir visi su savo išrokavimais piudo vienus ant kitų. Taip ir rodos, kad francuzų rašytojai turi Lietuvos moterų galvas. Prie panašių reikia panaudoti Gustave Hervė straipsnį "Bolševistinė Rusija ir respublikoniškoji Francija" ("Victoire", 26, VII. 1920). Ten tas ponas panaudoja Francuzų revoliuciją 1789 metų ir išaiškina, kad Leninas, Trockis ir jų tolesnė eilė tai tik paprasti kriminalistai. Ir kad Rusija dar yra daug amžių (plusieurs sieoles) pasilikus nuo respublikoniškos ir demokratiškos Francijos. Bet kokiu budu ta Rusija (su visa eile kitų tautų) yra atsilikusių, ir kame skirtumas, atsakymo pas jį niekur nesurasi. Užtai geriau pasako užsudytas rojalistas Leon Daudet savo rašte: "Jeigu mes kariautume su Sovietais" ("Action Francaise", 26. VII. 1920): tuomet daug Francijos žmonių, kurie nepanorėtų eiti į karę už tėvynę, butų galima apkaltinti, kaip šnipus ir tėvynės išdavikus, areštuoti ir parodyti, kur dagiliai auga...

Bet kad tą baisybę palaikyti ir platinti smarkiau, jau ir čia gimę nauja partija — komunistų, kuri liepos mėnesyje, 1920 metų pradėjo išleidinėti savo partijos laikraštį (organą) tokiu pat vardu "Communiste". Pats laikraštis tik iš vieno lapo ir prastai atrodo, kaip dauguma francuziškos literaturos, bet svarbu pažymėti išsitarimus viršininko Mauriskoff, kad jų partija eis už tuos, kurie tik teturi "dvi rankas, vieną galvą, ir amžiną pagieža prieš visa ta, kas palaiko buržuazinį kapitalizmą" (4 numeris). Ir kad "reikia asmenų pasiruošusiu paukauti savo gyvastį už idealą" (3 numeris).

Čia mes, vargų žmonelės, gerai matome, kad tiem ponam nei socializmas nei komunizmas visai nereikalingi, bet jiems reikia žmonių, gatavų skaldyties tarpusavyje žandus, ir sukelti betvarkę, kame iš to verpeto kokis padauža kad galėtų išlįsti, kaip žmonių gelbėtojas... Jiems visuomet reikia griauti, kas jau yra pastatyta, ir paskui vėl tą patį statyti, nors daug prasčiau ir kvailiau. Kokia iš to jiems nauda, kurie turi tik dvi koji ir vieną galvą, nieko kito, kaip tai, kad gali gauti medžio koją, ar stiklinę akį... Ir gerai už tiek— kitą amžinai pasiunčia iš šio pasaulio po patirtų įvairių baisiausių kančių, ir kad tas kančias palikti kitiems dar dvigubai padidintas.

VIII. 1920. **Amuras.**

AR JAU UŽSAKĖTE "SANDARĄ" Į LIETUVĄ?

Ar jau užrašiai savo giminėms į Lietuvą "Sandarą"? Jeigu dar ne tai užrašyk šiandien, Lietuvos žmonėms geriausiai patinka musų laikraštis ir jie varžosi nuo viens kito, kad tik gavus pasiskaityti "Sandarą."

PRANEŠIMAS

SKAITYTOJAMS.

Meldžiame tų visų "Sandaros" skaitytojų - prenumeratorių, kurių prenumeratos laikas jau yra išsibaigęs, prisiųsti atnaujinimo mokestį, kad nereiktų sulaikyti laikraščio Jums. Savo keliu bus visiems tokiems išsiuntinėtos atvirutės, pažymint laikas, kada prenumerata yra pasibaigus.

Taipgi primename ir tiems, kurie esate užrašę "Sandarą" į Lietuvą savo prieteliams arba giminėms ant pusmečio tiktai, jei jų laikas jau yra išsibaigęs, teiksitės užmokėti už "Sandarą" del jų ir toliaus laikui, kad nereiktų sulaikyti siuntimą. Žinote, kad dabar Lietuvos gyventojams yra brangus pinigas užsimokėti už laikraštį, o jie labai pageidauja skaityti "Sandarą".

"Sandaros" Administr.

LIETUVIŲ FILMŲ BENDROVĖS JUDAMI PAVEIKSLAI IŠ LIETUVOS GYVENIMO.

Bus rodomi:

Ketvergo vakare, Spalio-Oct. 7-ta d., Lietuvių Salėje, (Linden Parke), Naugatuck, Conn.

Subatos ir Nedėlios vakarais, Spalio-Oct. 9 ir 10 d. d., Lietuvių bažnytinėje Salėje, Ansonia, Conn.

Penedėlio vakare, Spalio 11 d., Casino Salėje, Central St., Thompsonville, Conn.

Vedėjas **A. P. Račiunas.**

NAUJAUSI RAŠTAI.

"Svetimoje Padangėj Pasaulio Verpetuose".

Naujiausias ir dailiausias literaturos veikalas, susidedantis iš 200 pusl. ir 200 skirtingų eilių.

Knygos formatas 7 X 10 colių, šešiuose skyriuose; geriausia popiera, papuošta su daugeliu gražių paveikslų.

Kiekvienos eilės šito veikalo atskleidžia jaunimui daug tinkamų ir įvairių dalykų. Šioje knygoje yra pajudinama viskas iš liaudies gyvenimo; čia nebus aplenktas nei vargšas, nei turtuolis, nei godus, nei širdingas, nei senas, nei jaunas ir tt. Todel šis veikalas yra butinai reikalingas įsigyti kiekvienam.

Veikalas jau greit bus atspausdintas. Siųskite užsakymus ir $2.00, o netrukus gausite puikiausią knygą, kurios svetimoje padangėje dar nematėte.

Reikalaujant ir siunčiant užsakymus kreipkitės prie autoriaus:

A. J. JOKUBAITIS,
327 E Street Boston 27, Mass.

TIESIOG Į LIEPOJŲ

Laivakortė kainuoja $145.00; ant laivo kambariai su 2 ir 4 lovomis visiems; bagažai čekiuojami stačiai į Liepojų.

Laivai išplauks: Rusėjo 30; Spalio 14 ir 21; Lapkričio 4 ir 18; Gruodžio 2, 9 ir 23.

Rašykite dėlei lietuviško paso blankų ir pridėkite 2 c. stampą, pas,

P. MIKOLAINIS,

53 Hudson Ave., Brooklyn, N. Y.

PAJIEŠKOJIMAI.

PAJIEŠKAU savo tėvų Onos ir Kazimiero Malinauskų, iš Daučiunų kaimo, Seredžio krasos, Kauno apskr. Tris metai kaip gavau laišką iš Sibiro nuo jų, dabar nežinau kur randasi. Turiu labai svarbų reikalą, malonėkite patys arba kas apie juos ką žinote, pranešti, už ką busiu didelai dėkinga.

LIUDVISA MALINAUSKIUTĖ,
P. O. Box 55, Somerville, Conn.
U. S. of America.

PAJIEŠKAU, savo brolio Vincento Subačio, kuris gyveno apie 10 metų Bostone, dabar jau bus 3 metai kaip nežinau kur yra. Kas apie jį žinote, meldžiu pranešti arba pats teiksis atsišaukti. Turiu svarbų reikalą. Atsišaukite šiuomi adresu:

GABRIELIUS SABAITIS,
P. O. Box 227, Silver Creek, Pa.

PAJIEŠKAU Jono Norkaus, iš Ilgazaugio kaimo, Klebiškių valsč., Mariampolės apskr. Pirmiaus gyveno Wilkes Barre, Pa. dabar girdėjau randasi Bridgeport, Conn. Yra svarbus reikalas iš Lietuvos. Jis pats arba kas žinote, malonėsite atsišaukti šiuomi adresu,

K. DEMIKIS,
232 Poplar St., Wilkes Barre, Pa.

ARTISTIŠKOS POZOS

gyvų modelių — pozavusių asmeniškai, drapiruotų ir nedrapiruotų, šeši puikus sepia spausdiniai didumo 7X9 colius ant 11X14 užpakalinės popieros, gatavi dėimui į rėmus, apmokėtai pristatomi už $5.00, 3 spausdiniai už $2.50, pavieniai po $1.25. Lakštelių katalogas su sumažintais spausdiniais už 30c. pinigais ar paštos ženkleliais bus priskaityta prie pirmo orderio sepijos spausdinių.

CONSOLIDATED MFG. CO.,
Dept. C, 32 Union Sq.,
NEW YORK, CITY.

KURSAS NUPUOLĖ

1000 AUKSINŲ $22.50.

Tai geriausia dabar siųsti pinigus į Lietuvą. Pasai grįžimui Lietuvon, Laivakortės stačiai į Liepojų $145.00. Padarymas visokių dokumentų. Rašydami pridėkite 2c. stampą. Pinigus siųskite per Money Orderį.

P. MIKOLAINIS,
53 Hudson Ave., Brooklyn, N. Y.

PIRMAS DIDELIS

BALIUS!

Torrington, Conn.
Rengia A. L. T. Sand. 71 Kp.
Rugsėjo - Sept. 25 d., 1920
LIETUVIŲ SVETAINĖJ,
Beachwood Ave.
Pradžia 7:30 val. vakare.

Visi Torrington'o ir apielinkės miestelių lietuviai nepraleiskite šios progos smagiai pasišokti prie geros muzikos, ypatingai jaunimas kviečiamas į musų didžiausį rudeninį balių.

Užkviečia **Rengėjai.**

"ARTOJAS"

Mokslo, Literaturos ir Satyros žurnalas

Išleidžiamas pradžioje kiekvieno mėnesio.

Dailiausias ir rimčiausias didelio formato (8x11 c.) žurnalas kokį kada Amerikos Lietuviai turėjo. Jame telpa visokių mokslų raštai, literatura, eilės ir juokai. Puslapių 24. Kaina metams $1.00, pusei metų 60c. Pavienis numeris 10c. Reikalauk vieno!

"ARTOJAS" E. 79th St. & Superior, **Cleveland, O.**

Milžiniškas Balius

Rengia A. L. T. Sandaros Nauj. Anglijos Apskritys,

ATSIBUS SUBATOJE,

Subatoj, Rugsejo (Sept). 25 d., 1920

LIETUVIŲ T. NAMO SVETAINĖJE,

Kamp. No. Main ir Vine gatvių, Montello, Mass.

Prasidės 7:30 vakare ir trauksis lig 12-tai val. nakties.

Gerbiamoji vietos ir apielinkės jaunuomenė! Širdingai kviečiame atsilankyti ant šio iškilmingo baliaus, kuris bus nepaprastas. Bus duodamos gražios dovanos tjems, kurie mokės gražiausia šokti. Yra paimta viena ir plačiai žinoma visoj N. Anglijoje garsi "Algirdo" orkestra. Be-to bus prirengti visoki įvairumai, kurie pagražįs balių. Jau iš kalno sužinoję buriai jaunuolių prisižadėjo atvažiuoti iš visos N. Anglijos apielinkių. Apart to, ant rytojaus bus A. L. T. Sandaros N. Anglijos apskričio susivažiavimas, todel delegatai ir-gi iš vakaro suvažiuos ant šio baliaus.

Taigi, kas nori turėti gerus laikus, matyti gražų balių ir skaitlingą jaunuomenę, atsilankykite ant šio baliaus.

Kviečia visus RENGIMO KOMITETAS.

TELEGRAMAS IŠ KAUNO

Amerikos Lietuvių Audimo Bendrovė gavo nuo savo atstovo iš Kauno, Lietuvos, sekančią kablegramą:—

"Dirbtuvė bus Kaune. Valdžia duoda žemę ir namus. Mašinų galima gauti Vokietijoje. Skubinkit kelt kapitalą."

Amerikos Lietuvių Audimo Bendrovė stengiasi greit atidaryti verpyklas ir audeklinės Lietuvoje ir tam tikslui pasiuntė ten savo atstovą.

Idant greičiausia kaip galima kunitusi Lietuvos Rubų Industrijos steigimo didelis darbas, reikia, kad visuomenė jį remtų ir kad visos musų rubų industrijos spėkos butų sutrauktos į kruvą. Tuom kaliu ir einama. Kiek laiko tam atgal Progreso Rubų B-vė susivienyjo po Atlaso Rubų B-ve, panaikindama savo čarterį; dabar Amerikos Lietuvių Audimo B-vė padarė sutartį organizavimo darbą varyti išvien su ATLASO RUBŲ B-ve, kad tokiu budu bendrai siekti prie bendro tikslo — **Lietuvos rubų industrijos įsteigimo.** Visuomenė, ypatingai turėtų remti šias Bendroves, prisidedama prie jų pinigiškai, nes šios bendrovės jau daug spėkų suorganizavo ir delto jose įdėti pinigai greičiausia atsieks tikslą.

Norėdami prisidėti ar su kitokiais reikalais rašykite į:

AMERICAN - LITHUANIAN TEXTILE CORP'N
arba ATLAS CLOTHING CORPORATION,
343 Broadway, Boston 27, Mass.

Lietuviai Amerikoje

PATERSON, N. J.
$200 Išvalymui Lietuvos.

Tikiu, gana mums rezoliucijas gaminti ir siųsti į Washingtoną Amerikos politikieriams, kurie jau pilnus jų gurbus turi prikimšę. Stokime prie kitokių rezoliucijų gaminimo, ir pasirodykime pasauliui, kad mes tikri Lietuvos mylėtojai ir tvirti Lietuvių tautos apgynimo kareiviai, kurių jau niekas negalės pergalėti.

Štai 12 d. rugsėjo buvo sušauktas lietuvių viešas susirinkimas pasitarti, kaip pasekmingiau butų: ar siųsti delegatai į Washingtoną, ar pagaminti tam tikras rezoliucijas Amerikos valdybai dėlei pripažinimo Lietuvos tautos.

Mes, Patersono lietuviai, permatėm Amerikos politikierių viliugystes ir jų visokius "gešeftus" su lenkais ir kitais. Jie mus stumdo, kaip kokį piktą pinigą, po visą pasaulį, piršdami tai lenkams, tai rusams ir t. t.

Musų rezoliucijos tai bus dešimtinės ir šimtinės, ir jos neįs į Washingtoną, bet stačiai Lietuvos didvyriams, kurie žino Lietuvos neprigulmybę ir rubežius. Mes taip darydami daug ką geriaus laimėsime, negu siuntinėdami į Washingtoną tiems Amerikos politikieriams. Tame susirinkime nutarėm ne rezoliucijas siuntinėti, bet ant vietos žėdnas aukojom nuo $6. iki 11.-00 doliarių Lietuvos karžuomenės užlaikymui ir tik tame sumokėjom $205.00 ir nutarėm pasiųti A. Misijai, kad greičiausia siųstų į Lietuvą.

Mes Patersono lietuviai jau išpirkome L. L. Bonų mums paskirtą sumą, bet dabar ir da aukojam dėlei išvalymo lenkiškos smarvės iš Lietuvos.

Mes tikimės, kad ir kitos kolonijos nepasiliks nuo mųs. Todel vyrai, prie darbo: kas po 5, kas po 10 dol. Dabar laikas .

Pr. Biliunas,
L. L. Paskolos reporteris.

WATERBURY, CONN.
Varpiečių Gegužinė.

Rugpiučio 22 d. vietinė dramos draugija "Varpas", pasidarbuojant p-lėms M. Šeštokiutei, A. Vaičiuniutei, K. Ališauskiutei, ir p. p. J. Jurgelaičiui, K. J. Paulauskui ir J. Račiunui surengė labai gražų ir linksmą jaunimo laukuose pasilinksminimą — "gegužinę", p. Griškausko ukėje, šalyje Waterburio. Šioje gegužinėje dalyvavo netik vieni varpiečiai, bet ir skaitlingas burelis pašalinių bei kitų dailės draugijų jaunimo, skaitliuje: 20 vyrų ir 23 merginų, kurie garžiausiame draugiškume praleido nedėldienio dieną žaisdami linksmiausius žaislus ir dainuodami gražiausias daineles, kurių garsus aidas atsimušė į aukštą žaliuojantį kalną. Čia reikia pastebėti, jog gal paskutinį kartą tie kalnai skambėjo nuo iš daugelio krutinių garsaus aido, nes daugelis varpiečių yra pasirengę ateinantį pavasarį grįžti Lietuvon, kad tenai padėti savo broliams darbuotis tėvynės labui. Taigi linkėtina varpiečiams per šį sezoną nenuilstančiai veikti ir palinksminti waterburiečius su gražiais perstatymais, o sulaukus pavasario kartu su visais Lietuvos paukšteliais laimingai sugrįžti Tėvynėn, ir tenai kur Nemuno, Dubysos arba Šešupės pakrantėje lygioje lankoje, palei žalią gojalį į ratą sustojus ir pritariant vieversėliui, lakštutei ir raibai gegutei, galingai užtraukti:

"Gražus musų jaunimėlis,
Čionai susirinko", ir t. t.

K. Girkalniškis.

PITTSBURGH, PA.
L. G. D. 36-to Skyriaus Nariams.

Gerbiamieji L. G. D. 36-to skyriaus nariai, malonėkite susirinkti ant susirinkimo, kuris bus nedėlioje, Rugsėjo 26 d., po No. 2741 Liberty Ave., Lietuvių Piliečių name, Susirinkimas prasidės 4 val. vakare.

Malonėkite visi atsilankyti, nes turime daug svarbių dalykų aptarti. Taipgi kviečiame ir tuos, kurie dar neprigulite prie L.G.D. 36 skyriaus, atsilankyti ir prisidėti prie taip prakilnaus darbo. Malonėsite atsilankyti visi kolektoriai, — jusų atsilankymas yra reikalingas, nes šiame susirikime reikės apsvarstyti daug svarbių reikalų, kartu atsiveskite prisirašymui naujų narių.

L. G. D. 36 skyriaus nariai, kurie užsimokėjo: A. Aliukas 5.-00, R. Paplauskis — $3.00.

Po $2.00: B. Miliauskas, K. Stonis, R. Talandis, A. Musneckis, S. Bakanas, F. Dangveck, F. Navalinckas, G. Smočius, P. Stukas.

Po $1.00: P. Laukavičia, F. Salavegus, F. Pečiulis, V. Alstupas, P. Šabonas. Viso 31.00. Nuo pirmiau buvo 71.57. L. G. D. 36-tam sk. randasi $102.57.

F. Pikšris, Pirm.

ELIZABETH, N. J.
Dvasiški Patriotai.

Panedėlyje, Rugsėjo 6 d., parapijos svetainėje vietos kunigo tapo sušauktas mitingas, kad išnešt protestą prieš lenkų briovimąsi į Lietuvą.

Susirinkimą atidarė kun. J. Jakštys, sakydamas, kad šis susirinkimas yra sušauktas parapijos aukščiau minėtu tikslu. Ir, sako, buvo Katalikų Federacijos seimas Waterbury, kur kunigai nutarė šaukti susirinkimus ir protestuoti prieš lenkus ir prieš Amerikos demokratinę administraciją, kam jie šelpia lenkus ir kodel Lietuvos neprižįsta ir priskiria prie rusų.

Toliaus kun. J. Jakštis kalbėjo apie lietuvių ir lenkų uniją. Nurodinėjo, kad ta unija buvusi labai gera ir ji buvusi labai naudinga ir reikalinga abiem tautoms, ir kaip lenkai su lietuviais gražiai sugyveno ir neskriaudė lietuvių. Priminė apie baudžiavos įvedimą Lietuvoje ir šaudymą bei kankinimą lietuvių baudžiauninkų. Kun. Jakštys sako, kaipo pateisinimą,kad Lenkijoje buvo dar didesni persekiojimai, negu Lietuvoje. Ačiu kun. Jakščiui už informacijas.

Girdėdamas tokią kalbą manai, kad esi pakliuvęs į lenkų agento parengtas prakalbas, bet tikrenybėje yra kitaip: lietuvių namas, lietuvių užlaikomas ir lietuvis kun. J. Jakštys, bet kalba lenkų naudai. Lietuviai pažinkite vilką avies kailyje.

Taipgi sako: Mes, kunigai, tame pačiame seime nutarėme rinkti aukas Lietuvos kareivių rūkymo Fondui. Sako: mes kunigai, sutversime Centrą ir mes, kunigai, išsiųsime cigaretus pirmu laivu į Lietuvą. Mat jau per mažai musų kunigams yra fondų, reikia turėt daugiau, nes aniems jų fondams žmonės neaukauja, tai reikia naujo.

Tverti naujus fondus ir rinkti aukas tai musų kunigai sutinka, bet kad sutvertiems fondams aukauti, tai jie nenori, nes iš jų jie sau naudos neturi.

Kun. J. Jakštys išgamoms vadino tuos, kurie neduoda aukų jo sutvertam fondui. Bet iš kurių bus algos ir visi kiti reikalai apmokami, tai musų kunigai abudu neprisideda, tai yra L. L. P. Bono dar nei kun. J. Jakštys, nei kun. B. Žindžius neturi.

Ten Buvęs.

BALTIMORE, MD.

Rugsėjo 6 d. Lietuviška-Amerikoniška Rubų Išdirbimo bendrovė buvo surengus prakalbas. Pirmas kalbėjo vietinis p. A. Kurelaitis, trumpai apypasakodamas, kaip iki šiol Lietuvoje buvo gaminami rubai, ir kaip Lietuvos moterys sunkiai dirbdavo gamindamos rubus, bet, sako, jau taip nebus :ant visados Lietuvos moterys turės buti paliuosuotos iš tos vergijos. O jeigu mes patys norime paliuosuoti jas, tai dėkimės prie Lietuviškos -Amerikoniškos Rubų Išdirbimo Bvės, nes L. A. R. I. Bendrovė jau rengiasi Lietuvoje atidaryti verpimo, audimo ir siuvimo pabriką, ir kaip tik mes atidarysime tą pabriką, tuo paliuosuosime Lietuvos moteris ir merginas iš tos nevalios. Tos mus sesutės, kurios praleisdavo ilgus vakarus prie verpimo, dabar galės tą brangų laiką sunaudoti apšvietai, tai yra galės mokintis skaityti ir rašyti savo prigimtoje kalboje.

Antras kalbėjo L. A. R. I. Bvės prezidentas, p. A. Karsokas, iš Chicago, Ill. P-nas A. Karsokas gana plačiai nupiešė, kaip lietuviai išvalios, bet sumaningai, moka organizuotis. Sako lietuviai atvykę į šią šalį, nors ir nieko nebuvo girdėję apie kokias organizacijas, bet greitai suprato organizacijų reikalingumą ir jų svarbą. Pirmiausia pradėjo organizuotis į mažas pašelpines draugijas, paskui jau į didesnes organizacijas ir ačiu tam šiandien mes jau turime du dideliu susivienyjimu. Toliaus nupiešė, kaip vėl išvalios pradeda organizuotis į mažas kooperacijas, ir šiandien jau turime kelias gana dideles bendroves. Priėjęs prie L. A. Rubų Išdirbimo B-vės, apibriežė bendrovės tikslą. Perskaitė nuo Bendrovės atstovų iš Lietuvos telegramą ir laišką. Laiške yra pasakyta, kad Lietuvos valdžia prižada bendrovei paramą: įleidžia be muito mašinas, duoda budinkus, taipgi netik žada duoti užsakymą, bet tiesiog reikalauja, kad L. A. R. I. Bendrovė prisiimtų sau už tikslą pirmiausia aprengti Lietuvos kariuomenę. Perskaitęs laišką p. A. Karsokas pasakė: štai kaiptik prie to mus Bendrovė ir eina, nes Bendrovės užduotis yra pirmiausia verpti, austi ir siuti; trumpu laiku bus pasiųstos į Lietuvą verpimo ir audimo mašinos. Taipgi pasakė, kad L. A. R. I. Bendrovė pati supirkinės iš Lietuvos ukininkų visą žalią medžiagą, kaip tai: linus ir vilnas, ir kvietė visus dėtis prie Bendrovės.

Ant galo kalbėjo Dr. J. Bronušas, kuris taipgi karštai raginо dėtis prie Bendrovės ir sako: jeigu da musų gįslose teka lietuviškas kraujas, ir jeigu mes norime, kad Lietuva butų laisva netik politiškai, bet ir ekonomiškai, tai dėkimės prie Bendrovių, o ypač prie Lietuviškos - Amerikoniškos Rubų Išdirbimo Bvės. Stokime į pagelbą Lietuvos valstybei, aprengdami Lietuvos karžygius, kurie gina Lietuvos laisvę.

Prakalbos pilnai pavyko, ir publika buvo labai užinteresuota. Nežiurint, kad dabar Baltimorėje yra didelė bedarbė ir kad da pirmos tokios prakalbos buvo, bet šėrų buvo parduota suviršum už 500 doliarių ir daug da pasižadėjo pirkti ir padavė savo antrašus.

P. Jaras.

Ką neprivalgai, tai neprilaižysi.
Kelk mėšlą ant šakės — vis nudribs.

RACINE, WIS.
Apvaikščiojimas Atėmimo Lietuvos Sostinės Vilniaus.

L. L. P. stotis, susidedanti iš 9-nių dr-jų, rugpiučio 27 d., š.m., Strand Teatre buvo surengusi apvaikščiojimą paminėjimui, kad mus lietuvių sostapilis, valdomas svetimų per penkis šimtus metų, galu gale perėjo į mus rankas ir šiandie Vilnius su Gedimino kalnu yra mus ir ant Gedimino kalno plevėsuoja Lietuvos trispalvė vėliava. Ant tokio istoriškai svarbaus apvaikščiojimo, buvo atvykęs Lietuvos Misijos pirm. gerb. J. Vileišis ir M. Jokubaitė.

"L. M." pirm. J. Vileišis labai daug mums raciniečiams suteikė naujienų apie Liet. respublikos dabartinį padėjimą ir paaiškino painesnius, o mums nesuprantamus Lietuvos valstybės gyvus reikalus. Aškino apie bonų vertybę ir kvietė juos pirkti.

Malonu ir linksma buvo klausyti Liet. Misijos pirm. J. Vileišio prakalbos.

M. Jokubaitė taip pat jausmingai pasakė gyvą prakalbą.

Apvaikščiojimas davė geras pasekmes: per prakalbas Bonų parduota į tukstantį dol., kita tiek pasižadėjo trumpoj ateityje pirkti. Aukų surinkta sušelpimui brolių Vilniečių $53.68.

L .G. D. 15 skyrius pirmiaus tėmijo Liet. Atstovybės pranešimą, jog amerikiečių surinktos aukos varde "L. R. K." nėra pasiekusios tikslo ir po minėto L. Atstovybės paskelbimo per mėnesį suvirš negavo paaiškinimo iš Centro L. G. D., tad buvo padaręs nutarimą pinigus uždirbtus nuo vakarų siųsti tiesiog per "L. M.", bet ne per L. G. D. Centrą. Vienok gavus iš L. G. D. Centro sekr. Dr. A. L. Graičiuno pranešimą, kad 1919 m. pinigus jau priėmė L. R. Kryžius ir dar kad rugp. 27 d. p. J. Vileišis pareiškė, jog viskas yra vedama tvarkiai ir atskaita priduodama Liet. Atstovybei, tad šiuomi L. G. D. 15 skyrius pirmiaus padarytą nutarimą panaikino ir pinigai, kaip narių duoklės, taip ir uždarbys nuo balių, bus siunčiami ne per L. M., bet per L. G. D. Centro Valdybą.

PASARGA. Jei kurie lietuviai manytų važiuoti į Racine jieškoti darbo, tai šiuomi pranešu, kad nevažiuotumet, nes Racine dabartiniu laiku daug žmonių atlaidinėja nuo darbo ir tokioms aplinkybėms esant atvažiavusiam ir kitur nėra galimybių gauti darbo.

M. Kasparaitis.

NEWARK, N. J.

Danešu, kas man atsitiko -14 d. Rugsėjo, kada buvo registracija balsuotojų ateinančiuos rinkimuose naujo Amerikos prezidento. Aš, kaipo šitos šalies ukėsas, nuėjau užsiregistruoti. Kada atėjo klausimas, kokioje žemėje esi gimęs, aš atsakiau, kad Lietuvoje. Raštininkas jau buvo ir parašęs į knygą Lithuania, bet tuo man atsako, kad tada nebuvo Lietuvos, tik Rusija, ir norėjo permainyti mane ir mano šalį ant Rusijos.

Mane paėmė piktumas, ir aš jam atsakiau, kad "ponas nežinai ką kalbi", kad Lietuvos žemė ir žmonės labai seniai gyveno ir Lietuva savo valdybas ir karalius turėjo ir kad tik per karę ruskis pagliamžė ją po savim, įgalėdamas lietuvius, taip kaip Amerika filipinų salas. Tai ar aš turiu buti ruskis? arba Lietuva rusų žemė? Ar netėmini, ponas, laikraščiuose, kad lietuviai jieško savo neprigulmybės ir vėl nori but Lietuva, kaip ir seniau buvo?

Su dideliu piktumu tas ponas atsakė allright ir paliko mane lietuviu.

G. T.

REMKIME PAŽANGOS DARBĄ LIETUVOJE.

Lietuvoje yra keletas politinių partijų. Rinkimai į Steigiamąjį Seimą parodė, jog ta partija daugiausiai laimėjo, kuri pajiegė plačią agitaciją vesti. Laimėjusioji rinkimuose partija buvo Krikščionių - Demokratų. Jos laimėjimui begalo daug prigelbėjo Amerikos krikščionių - demokratų pinigai iš Tautos Fondo. Kitos partijos iš Amerikos lietuvių savo palitiniams darbams nėra gavusios nei vieno skatiko iš jokių fondų, iš jokių politinių organizacijų, — pertai laike rinkimų kampanijos neturėjo kuo nei agitacijos vesti, nei savo žmonių į Seimą išrinkti.

Toliaus, — Amerikos krikščionys - demokratai aukomis remia savo laikraščius, savas mokyklas ir įvairias kulturines savo organizacijas. Jų remiamos tokios įstaigos Lietuvoje auga ir tarpsta ir ilgainiui turės daug įtakos į Lietuvos gyvenimą. Krikščionių - demokratų auklėjamas jaunimas per ilgą laiką galės buti stambus tormazas pažangai Lietuvoje, jei prieš krikščionių - demokratų darbą nebus sudaryta toks pat pažangiųjų žmonių darbas. Švietimo darbą pažangos dvasioje gali pasekmingai atlikti ir atlieka pažangieji laikraščiai ir knygos. Bet jų Lietuvos pažangioji visuomenė nedaug tegali minioms patiekti, jei neturės turtų organizacijų ir reikalingų savo darbui pinigų.

Pažangos dvasioje vedamieji Lietuvoje laikraščiai yra mėnesinis "Varpas", sąvaitinis "Lietuvos Ukininkas" ir du kartu į sąvaitę einąs "Darbas" (laikinai sustabdytas, iki bus įrengta spaustuvė). Tų laikraščių leidėjai susispietę į "Varpo" Akcinę Bendrovę, atlieka savo darbą su dideliu pasišventimu ir ne kartą — su dideliu savęs atsižadėjimu. Jie savo turtų neturi. Lietuvos inteligentija, kaip žinome, turtų niekados neturėjo susikrovusi, nes ji pati išėjo iš vargdienių pastogės, niekas jai turtų nepaliko. Todel ir darbas kurį ji varo, yra subsidijuojamas tais trupiniais, kurie pačių musų inteligentų nuo lupų yra atitraukiami.

Laikraščiai, kuriuos viršiau paminėjau, yra begalo reikalingi Lietuvos žmonėms. Ikišiol jie, o ypatingai "Lietuvos Ukininkas", atliko labai svarbų kulturos darbą Lietuvoje. Amerikos pažangieji Lietuviai nei jų organizacijos tų laikraščių nerėmė, nors tie laikraščiai visados skelbė ir pažangiųjų amerikiečių idealus! Nerėmė jų nei aukomis, nei kitokiu budu, nors remti, rodos privalėjo, jei jiems jų įsitikinimai ir jų idealai buvo brangųs.

Iš paskelbimų, kurie dabar telpa laikraščiuose, matome, jog "Varpo" Bendrovė kelia kapitalą įgijimui moderniškos spaustuvės, kad galėjus gerai ir gražiai leisti savo laikraščius, kad galėjus gaminti musų žmonėms literaturą, kad auklėjus Lietuvos jaunimo širdyse brangius mums pažangos idealus. "Varpo" B-vės organizuojama korporacijos pamatais, bet nariams joje duodama labai plačios teisės, daug platesnės, negu Amerikos korporacijų. "Varpo" B-vės nariai netik renka savo direktorius, bet nustato jiems algas, skirsto dividendą ir t. p. "Varpo" B-vės pryšakyje stovi augštos garbės ir nesutepto vardo Lietuvos veikėjai, išnešę ant savo pečių, galima sakyti, Lietuvos nepriklausomybę! Brangus yra pažangaus - amerikiečio Lietuvio širdžiai vardai Dr. Griniaus, Jono Vileišio, Mykolo Sleževičiaus, M. Bortkevičienės.

Jie stovi "Varpo pryšakyj, kaipo jo steigėjai ir dabartinės Valdybos nariai. Amerikiečiai Lietuviai pasižymėję yra savo skubumu dėtis prie svarbių Lietuvos darbų. — ar daug jų rastųsi, kurie neprisidėtų drauge su paminėtais Lietuvos veikėjais panešti ant savo pečių Lietuvos kulturos darbo dalelę? Man rodos, kad kiekvienam butų miela stoti vienoje eilėje su jais. Ir tas yra lengva, — viena kita akcija "Varpo" Bendrovėje duoda tą teisę ir privilegiją!

"Varpo" Bendrovė nori rasti Amerikoje apie 40 tukstančių doliarių tam, kad čia įsigijus moderniškai įrengtą spaustuvę ir pargabenus ją Lietuvon. Ar neatsiras tarpe Amerikos Lietuvių 400 prakilnios dvasios žmonių, kurie po $100 įdėtų į "Varpo" B-vės akcijas? Juk ne aukos prašoma. Aukų dabar nereikia tam tikslui, — tik pagelbėkite akcinės bendrovės pamatais įrengti Lietuvoje spaustuvę, o ji pati į keletą metų išsimokės ir dividendais atsilygins už jų įdėtą dabar skatiką.

"Varpo" akcijos kaina — $20.00, — tad neturtingam geros valios ir pažangios minties žmogui yra proga prie naudingo ir svarbaus kulturos darbo prisidėti.

Varpietis.

P. S. — Užsirašymus ir pinigus "Varpo" Bendrovės priima įgaliotinis p. **V. K. Račkauskas,** 307 W. 30th St., New York, N. Y.

PASKUTINIS PAKVIETIMAS.

Pereitame "Sandaros" num. jau buvo paskelbta N. A. apskričio susivažiavimas. Taigi dar pakartojam, kad A. L. T. Sandaros Massachusetts, New Hampshire, R. I. ir Maine valstijų Sandaros Partijos kuopų apskričio suvažiavimas įvyks rugsėjo 26 d., š. m., 11 val. iš ryto, Montello, Mass., Lietuvių Tautiško namo salėj, Main ir Vine gatvių. Visos kuopos prigulinčios prie Sandaros Partijos apskričio ir taipgi tos, kurios nepriguli, gali prisiųsti atstovus į Partijos suvažiavimą. Taipgi ir svečiai gali dalyvauti.

Kuopos prigulinčios prie apskričio turi butinai į centrą sumokėti metines mokestis ir siųsti šitaip: Money orderį ar čekį išpirkti apskričio kasininko vardu: **P. Bartkevičia, 877 Cambridge St., E. Cambridge, Mass.** ir pasiųsti apskričio sekretoriui — **J. J. Samsonas, 217 Sawtell Ave., Montello, Mass.** Kuopos neprigulinčios prie apskričio, o sutinkančios prigulėti gali siųsti atstovus, o vėliaus metinę mokestį nuo kiekvieno nario 10c. sumokėti į apskričio kasą.

Šis suvažiavimas yra svarbus ir visos kuopos turi dalyvauti. Kuo daugiau bus atstovų, tuo bus daugiau darbininkų ir darbo.

J. Sekys,
N. A. Apskričio pirm.

PITTSBURG, PA.

Pittsburgo lietuviai daro massmitingą rugsėjo 26 d., 2 val. po pietų, Lietuvių Mokslo Draugijos name, 142 Orr St. išnešimui protesto prieš lenkus už jų briovėimąsi į svetimas žemes.

Mass-mitinge dalyvaus ir ukrainiečiai keturių Tautų Lygos vardu, tai yra Lietuvių, Estų, Latvių ir Ukrainų. Kalbės Delegatas kun. Alex Prystay, žydų vardu kalbės A. C. Stainas, lietuviškai kalbės kun. J. M. Dilionis ir kiti.

Taigi Pittsburgo ir apielinkės lietuviai turėtų susirinkt kuoskaitlingiausia, kad užprotestavus prieš lenkų grobimus ir drauge reikalauti S. Valstijų pripažinti Lietuvą ir kitas mažasias tautas, kaip Estoniją, Latviją ir Ukrainą.

Taigi visi, kas tik save lietuviu jaučiasi malonėkite dalyvauti. Jei nebus galima sutilpti į svetainę, tai bus galima ir lauke laikyti prakalbas nuo "porčių."

J. Virbickas,
149 Moultrie St.

HUDSONO ĮDAUBOS KOMPANIJA.

(Tąsa nuo 3 pusl.).

spyrę ir Quebeke ir Paryžiuje tikrino didelę naudą, kuri teksianti Naujajai Prancuzijai, jeigu pasiųsta taptų ekspedicija po valdžios kontrole ištirti šitą milžinišką šalį; tačiaus Paryžius buvo kurčias ant jų atsišaukimo.

Negaudami patenkinimo šičia, jie tad kreipėsi į Angliją ir į jos vyriausiąjį miestą Amerikoje, Bostoną, kurio vertelgoms jie perstatė savo argumentus. Jiems prižadėjo du laivu, bet laivai nuėjo kur kitur, ir jie vėl neištesėjo realizuoti savus sapnus. Beveik jau jie norėjo mesti šalin savo projektą, kaip štai jie susitiko su dviem karališkais komisarais, siųstais Amerikon karaliaus Čarlio II ištirti keletą ginčo klausimų tarp gimtinės šalies (Britanijos) ir Naujosios Anglijos. Vienas iš jų, Sir Jurgis Carteret, pamasino juos grįžti su juomi Anglijon ir savo reikalą papasakoti karaliui, kurs su noru prižadėjo jiems laivą del jų seniai pageidaujamos ekspedicijos. Bet Stuart'ų pažadai buvo lengviaus duodami negu išpildomi, ir vėl vilkinami ėjo už kit kito,iki ant laimės jie gavo audienciją pas prin. Rupertą, karaliaus broliavaikį, ir pažadino susykiu jo užsižingeidavimą.

Bendrovė tapo sutverta, laivas įgytas, kelionė atlikta, ir atrodymai gauti, kad anudu neatlaidžiu Prancuzu turi teisybę savo sprendime. Šalis iš tiesų siulė progą išsiplėtojimiui, ir ko-gi daugiaus reikėjo? Gegužio 2 d., 1670 m., čarteris Hudsono Įdaubos Kompanijos buvo pasirašytas ir karaliaus atspausdas pridėtas. Privilegijos jo suteiktos buvo milžiniškos, nėsa juk buvo lengvu dosniam buti šalyje, apie kurią jis nieko daugiaus nežinojo, kaip tik kad nuo dabar vadinsis Princo Ruperto žemė pagerbimui jo brolėno, Kompanijos vyriausios ir veiklios galvos. Čarteris patikrino Kompanijai "visą vaisbą visų tų jurių, pratakų ir įdaubų, upių, ežerų, upelių ir jurių siaurumų, kokioje platumoje jie nebutų, kurie guli vidurlink nuo pradžios jurių siaurumos, vadinamos Hudsono Prataka, drauge su visomis žemėmis šalimis ir teritorijomis-pakraščiuose jurių, jurės siaurumų, įdaubų, ežerų, upių, krikių (upelių) ir pratakų viršuj minėtųjų, kurios dabar esti tikroj savastyje kokio-nors musų pavaldinio ar pavaldinio kokionors kito krikščioniško princo ar valstybės", ir tiesos toliaus apėmė "žvejonę, mineralus priskaitant auksą, sidabrą, papuošalus ir šiaip brangius akmenis". Visa tai vienok buvo lyg pašalinis dalykas, nėsa kas mums dabar rodosi nuostabiausia tai tas, kad čarteris šitąjį didelį traktą, išsiskečiantį nuo Hudson Įdaubos iki Pacifikui — traktą, kurs talpina savyje apie vieną - trečdalį visos Šiaurinės Amerikos, atidavė į "liuosą ir bendrą lažauninkystę arba baudžiavą", beje Kompanija kaipo savininkas buvo absoliutis valdytojas.

Kompanija gavo pilningą militarę kontrolę. Ji galėjo rekrutuoti armiją ir karės laivus statytis savo ribose, kada ji panorėjo, ir ji galėjo paskirti gubernatorius; ir toji absoliutė kontrolė tapo palaikyta ir miklinama per 2 1/4 metšimčių.

Kompanija tapo inkorporuota 1670 m., ir likusieji metašimčio meteliai matė jos plėtojimąsi labai laipsnišką. Kelionės, prasidedančios iš Gravesend'o, buvo beveik vienodos savo panėšume. Kas metai, pasibaigiant gegužiui, vyresninkai Londone persiųsdavo pardavinių važmą kapitono žinion. Mes skaitome, pav., vieno laivo mantos sąrašą 1672 m. esant 200 žalvarinių katilų, 200 paukščių šautuvų, 144 tuzinų peilių, 900 ar 1000 kirvukų; o keliais metais vėliaus, tabakas, stikliniai karieliai, 6000 titnagų, skrynutės raudono švino, veidrodžių, tinklų žvėjojimui, cininių bliudų ir cilinių lėkščių (terlų), sudarė sampilą arba sambarį, kuris turėjo mainais buti pakeistas ant kailių. Su kiekvienu laivu važiavo žmonės, apsiėmę buti agentais Kompanjos prklybinėse stotyse užšalusioje Šiaurėje. Daugiaus Bus.

ATSIŠAUKIMAS į LIETUVIŲ VISUOMENĘ.

(Pabaiga nuo 2 pusl.).

budas permatė jųjų nelemtus darbus, žinojo jie irgi, kad jiejie yra kalti ir pirmiau negu duoti pasauliui žinoti apie jųjų pardavikiškus darbus iš lupų užsitikinčio ir neprietaringo amerikiečio, jie paleido 15 šuvių į jį. Jaunikaitis susiubavo ir krito pakirstas nuo švininių pardavikų kulkų.

Tuojaus po Lietuvos Atstovybės pranešimo laikraščiuose apie Samuel'io Harris'o apgailestingą ir didvyrišką mirtį, pasipylė patarimai — ir da kiti jau su aukomis — patariant, kad tarpe Amerikos lietuvių butų renkami pinigai pastatymui tinkamo paminklo atminčiai Samuel'io Harris'o. Pasinaudojant šiais patarimas, likosi sutvertas Samuel'io Harris'o Paminklo Fondo Komitetas iš Washingtono ir Baltimorės lietuvių, su gerbiamu p. Jonu Vileišiu, Lietuvos Atstovu Amerikoje, kaipo Garbės Pirmininku. Tikslas Komiteto yra rinkti aukas visose lietuvių kolonijose Amerikoje, idant surinkti užtektinai pinigų, pastatymui tinkamo pamin. atminčiai šio jaunikaičio, kurisai atidavė savo gyvastį, kovodomas už laisvę musų bragios tėvynės Lietuvos.

Šiame darbe yra suteikta proga Amerikos lietuviams atlikti darbą, kurisai pasiliks atminčia ant amžių. Šis darbas nėra paskirtas, ir nebutų tinkama paskirti jįjį nė Lietuviams Lietuvoje, nė lietuviams kitose dalyse pasaulio. Čion yra musų priedermė — musų lietuvių paeinančių iš Lietuvos, gyvenančių Amerikoje — yra priedermė parodyti pasauliui, kad lietuviai, nežiurint kur jie iškeliavę, niekuomet nepamiršta geradarystės padarytos naudai Lietuvos, musų tėvynės. Yra musų priedermė parodyti Lietuvai, kad jos reikalai buvo, yra ir visuomet bus musų reikalai. Nėra abejonės, kad ateinančios gentkartės žiurės į Samuel'į Harris'ą su ta augšta garbe, su tuo išdidžiu patriotizmu, su kuriuo dabartinė gentkartė žiuri į Kosčiušką. Tad Amerikos lietuviai, pasinaudokime šia proga parodyti pasauliui, kad nėra reikalo tolymai ateičiai parodyti mums lietuviams musų priedermę; pasinaudokime šia proga dabartės, kad ateityje kokia kita tauta negalėtų skelbti, kad tai Samuel'is Harris'as žuvo kovodamas už jos laisvę.

Pasitikime, kad visi Amerikos lietuviai prisidės su savo skatiku prie šio garbingo darbo. Visų lietuvių aukos bus smulkmeniškai laikraščiuose paskelbtos, kaip lygiai ir visos išlaidos. Siųskite aukas čekiais arba pinigais vardu "Samuel'io Harris'o Paminklo Fondo Komitetas",ir aiškiai paminėti laiškuose, kad auka yra Harris'o Paminklo Fondui. Adresuokite visus laiškus: "Lithuanian Legation, 703 15th St. N. W., Washigton, D. C."

Lieutenantas Harris'as nesigailėjo paaukauti savo gyvastį del Lietuvos, ar Jums-gi bus gaila paaukauti skatikus Jo atminčiai.

Samuel'io Harris'o Paminklo Fondo Komitetas,

Per V. Venciuvienė, Pirm.

KNYGŲ KATALOGAS.

"Sandaros knygyne dabar gaunamos šios knygos:

11. **Amerika.** Rinkinys įvairių faktų, žinotinų Amerikoje gyvenantiems ir čion atkeliaujantiems lietuviams. Surinko ir parašė V. K. Račkauskas. Pusl. 288, didelio formato knyga ..... 75c.
12. **Aisopo Pasakos.** Čia telpa 297 įvairios pasakos, šių pasakų skaitymas yra lengvas, mielas ir žingeidus netik vaikams, bet ir suaugusiems. Surinko ir lietuvių kalbon išvertė Karolis Vairas. Pusl. 346. Kaina tik $1.25
13. **Aušrinės Keliais.** Čia telpa gražių eilių ir šiaip pasiskaitymų. Verta peskaityti kožnam mylinčiam klasiškus raštus. Pusl. 79 ..... 50c.
14. **Andersono Pasakos.** Čia telpa 11 gražių pasakaičių su paveiklėliais papuoštų. Lietuvių kalbon išguldė P. Nerys. Pusl. 82 .....25c.
15. **A B C.** Pradžiamokslis rašymo ir skaitymo knygelė I. Sutaisė Mokytojas Juozas Damijonaitis. Kietais audimo viršeliais ..... 30c.
16. **Aukso Veršis.** Vieno veiksmo komedija. Vertė Scenos mylėtojas. Pusl. 35 .....15c.
17. **A. L. T. Sandaros** Principai ir Programas. Parašė Albinas Rimka. Pusl. 32 ..... 10c.
18. **Eilės - Dainos.** Parašė Juozas Rainis. Gražios eilės del deklamavimo. Pusl. 32 .....20c.
25. **Ką daryti,** kad sveiki butume ir ilgai gyventume. Pusl. 32 .. 10c.
26. **Kaip Japonai gyvena dabar.** Parašė Dėdė. Pusl. 48 .....10c.
27. **Liudvikas Pasteris.** Žmonijos geradarys ir Jurgis Stefesonas. Geležinkeliai. Parašė M. Šalčius. Su paveikslėliais. Pusl. 48 ..... 20c.
28. **Lietuvių - Latvių** Respublika ir Šiaurės tautų sąjunga. Rinkinys straipsnių ir paskaitų parašytų Dr. Jono Šliupo. Išleista Stockholme 1918 m. Pusl. 162 Kaina $1.00
29. **Lietuvos Laisvė.** Trumpa peržvalga Lietuvių tautos politikos. Parašė daktaras Jonas Šliupas. Pusl. 47 ..... 10c.
31. **Lietuvių Kalbos Gramatika.** Pradinėms mokykloms vadovėlis. Sutaisė mokytojas Juozas Damijonaitis. Pusl. 116. Perspausdinta iš trečios laidos. Kietais viršeliais 45c.
32. **Lietuvos Gaspadinė.** Arba pamokinimas kaip valgius gaminti. Parašė Žmona. Pusl. 80 .....30c.
33. **Mulkinė ir Mulkytojai,** Dviejų veiksmų komedija iš Amerikos Lietuvių gyvenimo. Parašė Knyburys. Pusl. 35 ..... 10c.
34. **Jaunuomenės** švietimas kitur ir pas mus. Pusl. 28. ....10c.
35 **Naujas Budas Išmokti Rašyti.** Sutaisė P. Mikolainis. Pusl. 30..10c.
41. **Rojus ir Pažanga.** Senovės pasakojimai apie rojaus amžius ir rojaus šalis. Vertė V. K. R. Pusl. 112 .... 35c.
42. **Šienapjutė.** Vieno akto operos Libretto. Žodžiai K. Jasiukaičio, muzika Miko Petrausko. Pusl. 24 .... 10c.
43. **Trachoma** arba sergėkitė akis. Prie šviesos ir kiti naudingi straipsniai. Pusl. 100 ..... 15c.
44. **Visas Svietas.** Žemė, kalnai, vanduo, upės, žmonės, miestai, statistiškos žinios. Sutaisė P. Mikolainis. Pusl. 156 ..... 20c.
46. **Dangaus Augštumas** ir Žmogaus Senumas. Eilės — "Anykščių Šilelis" ir kitos naudingos žinios. Pusl. 149 .....20c.
47. **Žmogaus Pareigos.** Italų kalboje rašė G. Mazzini. Vertė V. K. R. Aukštas troškimas teisybės ir geismas tikrosios žmonėm laimės, kuri turėtų kilti iš pasišventimo, iš savų pareigų pildymo. Ar skaitei šią knygą? Pusl. 245. Kaina .... $1.00.

"Lietuvos Kariuomenė"

Parašė Karininkas Ladislovas Natkevičius, artilerijos vyresnysis Leitetenantas.

Telpa pilnas aprašymas tverimosi Lietuvos kariuomenės, Lietuvos kariuomenės forma, virš 60 gražių, įvairių fotografijų, porą žemlapių ir keletas kariškių dainų su gaidomis.

Šita pirma tos rušies knyga lietuvių kalboje, turi rastis kožno jaunuolio skaitoma ir gerbiama. Kaina popieros viršais — $2.00. Ta pati gražiais audimo viršais $3.00.

Užsakymus ir pinigus siunčiant, geriausia, siųsti per paštos Money Orderį, sekamu adresu:

"SANDARA", Book Dept.,
327 E St., Boston 27, Mass.

"LIETUVOS UKININKAS"

SAVAITRAŠTIS laikraštis su priedais "ŽEMĖ", "SVEIKATA" "JAUNIMAS" ir dailės. Kaina metams Amerikoje $2.00, Lietuvoje $1.50.

Užrašykite čionai paminėtą laikraštį savo giminėms Lietuvoje, nes jie karo nuvarginti ir neturi už ką patįs užsirašyti, taipgi užrašykite ir sau Amerikoje, nes tai yra vienintėlis darbo žmonių laikraštis, kuris kovoja už darbininkų buvio pagerinimą.

Kaip su užrašymų laikraščių, taip ir kitais Varpo Bendrovės reikalais kreipkitės pas Varpo Bendrovės atstovą Amerikoje šiuo adresu:

M. L. VASILIAUSKAS,
307 W. 30TH ST., NEW YORK, N. Y.

F. AD. RICHTER & CO.,
New York.

Gerbiamieji:

Aplaikiau Bambino, kurį man siuntėte ir maldauju prijimkite nuo manęs širdingiausią padėką už taip didelę pagalbą, suteiktą mano kudikiui.

Prijėmęs kelias dozes, jis miegojo per visą naktį be prabudimo ir dabar jau nereikalauja daugiau užmigdymo liuliavimu.

Aš nežinau kaip Tamstoms dėkuoti netik už suteikimą pagalbos mano kudikiui, bet taipgi ir man, nes aš ir nesijaučiau gerai, kuomet mano kudikis kankinosi.

Aš patariu visiems savo draugams vartoti šitą stebuklingą gyduolę.

A. K. Philadelphia.

Kudikių geriausias draugas

Duok jam vieną dozę einant gulti, jeigu jis yra neramus, piktas, nenutildomas. Greičiausia, jis turi vidurių užkietėjimą ir nebus linksmas kol negaus:

BAMBINO

Vaikai myli jį! Jie nori jo daugiaus!

Tikrasai turi Bambino lėlės paveikslą ant pokelio. Neprijimk pamėgdžiojimų. 50c. butelis vaistinyčiose arba 60c. su prisiunitimu, užsisakant tiesiai nuo:

F. AD. RICHTER & CO., Bush Terminal Bldg. No. 5, BROOKLYN, N. Y.

100,000 Sveikatos Knygų PATEIKIAMA DOVANAI.

JEIGU NORI ŽINOTI: kaip geroj sveikatoje plaukus užlaikyti — pleiskanas išnaikyti, slinkimą ir pražilimą sustabdyti; kojų ir kitų kuno dalių prakaitavimą prašalinti; visokį niežėjimą panaikinti; negerą iš burnos kvapą prašalinti, t. y., dantis sveikai užlaikyti; turėt gražų ir sveiką veidą; akis sveikai užlaikyti; ir žinoti apie visokias ligas ir jų prašalinimą, — tai reikalauk, prisiųsdamas dvicentį pašto ženklą, SVEIKATOS KNYGOS, Adresuok:

SVEIKATA,
2023 Saint Paul Ave., Chicago, Ill.

Tel. S. B. 27.

Dr. M. V. Casper

(KASPERAVIČIUS)
— LIETUVIS DENTISTAS —
Priėmimo valandos:
nuo 9:30 iki 12 dieną,
nuo 1 iki 5 po pietų ir
nuo 6:30 iki 9 val. vakaro.
451 Broadway
So. Boston, Mass.

Bell Phone Dickinson 3995 M.

Dr. Ignotas Stankus

1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandos;
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po pietu.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

Žinomas senas biznierius
ANT. NAUJOKAITIS
208 West Fifth Street, South Boston, Mass.

ATIDARĖ visokių produktų krautuvę, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apielinkės lietuvius kreiptis su pirkimu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

Didžiausias Knygynas J. B. Aglinsko, Chicago

Užlaikau Knygų Krautuvę, parduodu įvairaus turinio knygas, kaip tai: beletristika, ekonomiją, sociologiją, politiką, gamtos ir kiti mokslai. Hygiena, istorija, etnologija, biografija, kalbamoksliai, poezija ir teatrams knygos. Taipgi priimu paskelbimus, užrašau laikraščius ir pavieniais parduodu sekančius: "Naujienas", "Keleivį", "Kardą", "Dilgėles," "Sandarą," "Amerikos Lietuvį" "Dirvą" ir kitus. Prisiųsdami už 6c. krasaženklių reikalaukite katalogo.

Adresuojant:
DARBO ŽMONIŲ KNYGYNAS,
3238 S. Halsted St., Chicago, Ill.

Tel. So. Boston 270.

DR. JOHN MacDONNELL, M. D.

Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Lietuvių aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausiu daktarus per telefoną visai uždyka.

H. CABITT,

100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

MAGDE. "Ak, kaip man niežti galvą! Išbandžiau visokius mazgojimus, trinkimus, muilavimus — ir viskas tas nieko nepagelbėjo nuo tu bjauriu pleiskanu.... Man gėda net darosi!"

MARE. "Na, tai kam tau kęst bereikalingai! Žiurėk, kokie mano plaukai gražus, švelnus ir čysti. O tai todėl, kad aš vartoju RUFFLES!"

Kas tai yra RUFFLES? Ar tai gyduolė? Ne!! Ar kvepiantis vanduo? Ne!! RUFFLES yra tai paprasčiausis plaukų ir odos sustiprintojis, kuris prigelbi gamtai suteikt žmogui priklausanti grožį. O kas gal but gražesnio už ilgus, blizgančius, švelnius plaukus? Kas gal but smagesnio už čystą neniežinčią galvos odą?

RUFFLES

panaikina pleiskanas! Su jomis nereikia kelių mėnesių galvos trynimo: dviejų ar trijų dienų bėgyje RUFFLES pradės mažinti pleiskanas, o savaitės laike jų jau nei žymės neliks! Paskui tik retkarčiais suvilgant galvą bus užtektinu, kad pleiskanos neatsinaujintų.

Nusipirkte šiąnakt RUFFLES bonkutę aptiekoje. Kaštuos tik 65c., bet jųs sakysite, kad jos vertos daug daugiau. Paaiškinimai pridėti prie kiekvienos bonkutės. Jei negausite jusų aptiekoje, tai atsiųskite mums 75c. pačto markėmis, ar money order šiokiu adresu:

F. AD. RICHTER & CO., 326-330 Broadway, New York

Vietos žinios.

IŠVAŽIAVIMAS PAVYKO.

Cambridge'io Sandaros 9-ta kuopa turėjo pereitą nedėldienį išvažiavimą į lietuvio Bačinsko ukę, Bedford, Mass. Esant gražiam rudens orui, privažiavo svečių daugiaus negu rengėjai tikėjosi, iš Montello, W. Lynn, So. Boston ir kitur.

Jaunimas galėjo pašokti - pasilinksminti iki sočiai. Buvo traukimas virvės. Cambridgiečiai energingi, stiprųs vyrai. Norėta, kad imtų virvę traukti South Bostono ir Cambridge vyrai, tai iš Bostoniškių neatsirado, kurie prieš Cambridgeiečius pasistatytų, todel virvė buvo traukiama tik vienų Cambridge'nio vyrų.

Gal but, kad A. L. T. S. 9-ta kuopa turės gražaus pelno iš savo parengto išvažiavimo.

"S." Korespondentas.

PRANEŠIMAS.

Dramos ir Muzikos draugijos "Gabijos" dainų repeticijos prasidės pėtnyčioje, 24 Spalio (October), 8 valandą vakare, Lietuvių svetainėje.

Chorą vadovaus p. M. Biekša, kuris yra baigęs Lietuvių Konservatoriją, kaipo choro ir orkestros vedėjas.

Apart dainų bus dalinamos rolės aktoriams naujo veikalo "Kalvio Duktė". Todel visi nariai malonėkite atsilankyti.

Spaudos Komisija.

Sandaros vietinė 7 kuopa, pereitą nedėlios dieną turėjo nepaprastą susirinkimą, išrinkimui atstovų - delegatų nuo kuopos į apskričio susivažiavimą, kuris įvyks Montello, Mass. 26 d. rugsėjo.

Kuopa įgaliojo šiuos piliečius į apskričio susivažiavimą: A. Dembinas, M. J. Damijonaitis, A. J. Gotoutas, Vinc. Jankauskas, S. Jokubauskas, K. P. Jurgeliunas, M. Načečkas, Jonas Palionis, K. Pratapas ir J. Tribulauskas. Taipgi padaryta keletas įnešimų, del geresnės A. L. T. S. agitacijos, kad Naujos Anglijos apskritys pasidarbuotų.

Svarbus Susirinkimas Lietuvių Jaunimo Ratelio bus 28 d. Rugsėjo, 7:30 val. vakare, Lietuvių Salėje. Malonėkite visi nariai buti, nes yra labai svarbus reikalas apsvarstymui.

Sekr. **A. Rasimavičius.**

AMERIKIEČIŲ AUKOS LIETUVOS ŠAULIAMS.

(Seka nuo 4 pusl.).

" 27, — Warrior Run, Pa. (per Sabalauską), ... 10.00
Kovo 1, — Brooklyn, N. Y. (per Budrį), — 98.96
" 1, — Chicago, Ill. (per Gedminą), 16.00
" 1, — So. Chicago, Ill. (per Baltromonaitį), ... 22.25
" 1, — Aurora, Ill. (per Stanley Balt), ... 41.00
" 1, — Chicago, Ill. (per Viskantą), 31.12
" 1, — Newark, N. J. (per Akialį), .. 34.43
" 1, — Chicago, Ill. (per J. Petkų), 287.54
" 2, — Westfield, Mass, (per Žekonį), ... 70.00
" 4, — Melrose, Park, Ill. (per Jončą), 79.31
" 4, — Lewiston, Me. (per Ivaškiutę), 25,95
" 8, — Waukegan, Ill. (per K. Norkų), 40.21
" 8, — Rumford, Me. (per K. Norkų), 12.00
" 8, — New Haven, Conn. (per Žurį),85.00
" 8, — Brooklyn, N. Y. (per Adomaitį), ... 19.00
" 11, — Batavia, Ill. (per Tarabildą), 29.58
" 11, — Cicero, Ill. (per Mockų) .. 68.59
" 11, — Racine, Wis. (per Lazdauską), ... 39.00
" 11, — Chicago, Ill. (per Gedminą), 6.00
" 22, — Ansonia, Conn. (per Čeplinską), ... 488.00
" 22, — Chicago, Ill. (per Bacevičią), ...128.00
" 22, — Chicago, Ill. (per Karvelį), 14.00
" 22, — Amsterdam, N. Y. (per Stokną), ... 143.00
" 22, — Chicago, Ill. (Juoz. Palekas), 5.00
" 22, — Chicago, Ill. (A. Kavulainytė),1.00
" 22, — Chicago, Ill. (per Kuyzin), 40.25
" 29, — Brooklyn, N. Y. (per Simanavičių), ... 40.00
" 29, — Indiana Harbor, Ind. (per Čiparas), ... 155.50
" 29, — Gary, Ind. (per Pažerą), 100.00
" 29, — Chicago, Ill. (per Viskantą),300.50
Bal. 8, — Chicago, Ill. (per Jovaišą), 130.45
" 8, — Chicago, Ill. (per Dargį), .. 232.00
" 8, — Scranton, Pa. (per Živatą), .. 22.13
" 8, — Grand Rapids, Mich, (per Baršti), ... 52.89
" 8, — Bristol, Conn. per Wisnieski), 75.00
" 8, — Rocdale, Ill. (per Lukšą), .. 30.00
" 10, — Paterson, N. J. (per kun. Žilių), 37.00
" 26, — Utica, N. Y. (per Russą), .. 12.81
" 26, — Schenectady, N. Y. (per Laureckį), ... 14.77
" 26, — Racine, Wis. (per Lazdauską), ... 51.50
" 26, — Hoosick Falls, N. Y. (per Rudaitį), ... 23.90
" 26, — Albany, N. Y. (per Lelą), ... 13.15
" 26, — Wanwatosa, Wis. (Ginčauskas), ... 10.00
Geg. 1, — Brooklyn, N. Y. (Šv. Juoz. Draugystės), ... 17.91
Bal. 15, — Herkimer, N. Y. (per Damidowicz), ... 11.35
" 20, — Tamaqua, Pa. (per Kun. Gudaitį), ... 300.00
Geg. 4, — Little Falls, N.Y. (Bedračius), ... 20.00
" 25, — New Amsterdam, N. Y. (per Stokną), ...58.50
Liepos 1, — Paterson, N. J. (Strimaičiutė), ...10.00
" 1, — Bridgeport, Conn. (Ragickas), ... 109.00
Rugp. 19, — Baltimore, Md. (5-ta kuopa Sandaros — per Pečkį), ... 100.00
(Pabaiga bus sekan. num.).

GERIAUSIA Siųsti pinigus į Lietuvą per
PETRĄ BARTKEVIČIĄ
877 Cambridge St.,
E. Cambridge, Mass.

PADABOKITE!

Gryštant tėvynėn - Lietuvon ir keliaujant per **Klaipėdą** iškeisk savo doliarius **Lietuvių Banke**, Klaipėdoje, Liepojaus gatvė 20 (pirmasis bankas Liepojaus gatvėje (Libauerstr.) pareinant nuo stoties).

Į Lietuvių Banko Bendrovę gali įstoti kaipo dalininkai ir lietuviai amerikiečiai. Viena dalis 500 mk. — Reikalaukite įstatų.

LIETUVIŲ BANKAS,
įrašyta bendrovė su apsiaurinta atsakomybe.
Klaipėda,(Memel) Maž. Lietuva, Liepojaus gatvė 20.

GEO. A. RAINVILLE
— Iš Paryžiaus —
Duoda giedojimo ir balso lavinimo lekcijas.
— Kožną Ketvergą —
507 Pierce Bld'g., Copley Sq.
BOSTON, MASS.

PARSIDUODA PIGIAI namų rakandai,(Furniture) del 5 kambarių visi naujuteliai grini ir gražus, parduosim nebrangiai, nes išvažiuojam į Lietuvą. Bile laiku galima matyti.
PETRAS MALIJONIS,
33 Mercer St., South Boston.

PARSIDUODA BARBERNĖ. Geroj vietoj, biznis išdirbtas. Parduosiu pigiai, atsišaukite pas:
J. A. Ze.,
311 W. Fourth St., So. Boston, Mass.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H.S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

Darbininko Draugas
PAIN-EXPELLER
Vaizbaženklis užreg. S. V. Pat. Ofise.
Garsus per daugiau kaip 50 metų.
Témyk Įkaro (Anchor) Vaizbaženklį.

DIDELIS KOSTIUM' **BALIUS!**

RENGIA L. M. P. S. 13 KUOPA, SO. BOSTON, MASS.
Rugsėjo-September 25 d., 1920 m.
LIETUVIŲ SALĖJE,
Kampas E ir Silver Sts., South Boston, Mass.
Prasidės nuo 7 vakare

Gerbiamieji So. Bostoniečiai, taipgi ir apielinkės nepamirškite, kad bus KOSTUMŲ BALIUS, nes jus gerai žinote, kad mes visada surengiame smagius šokius. Todel kaip jauni, taip ir seni, galėsit linksmai praleisti laiką ir pamatyti visokių įvairių kostiumų.

Taipgi bus duodamos dovanos už įvairiausius kostiumus. Dovanos bus duodamos vyrams ir moterims, todel ateikite visi.

Visus kviečia KOMITETAS.

Reikalingi Agentai.

Atlaso Rubų Bendrovė umai reikalauja agentų pardavinėti visokius rubus:— Siutus, Overkotus, Spring-kotus, Garbadino English Cravanetted reinkotus, Moleskin kotus, moterų šilkinius ir šiaip gražiai spalvuotus reinkotus, Vilnonius "Cloaks" arba siutus ir t. t.

Musų sampelių linijayra didelė, ir iš gražių materijų; prekės visiems prieinamos ir del-to parsiduoda labai lengvai, kaip pavieniams taip ir krautuvėse.

Agentams uždarbis geras. Patarnavimas greitas, nes musų dirbtuvėje ir sankrovoje yra užvesta gera sistema. Tuojaus atsišaukite į:

ATLAS CLOTHING CORPORATION,
343 Broadway, Boston 27, Mass.

LIETUVIU ĮSTAIGA
BALTIC STATES FINANCE CORP.
(INKORPORUOTA MASS. VALSTIJOJE).
Capital Stock $100,000
Ši korporacija likos sutverta geresniam aprupinimui keliaujančių Lietuvon Lietuvių reikalų.
PARDUODAM LAIVAKORTES, SIUNČIAM PINIGUS Į LIETUVĄ.
Kurie Manot Važiuoti į Lietuvą.
Pirkite laivakortes iš laiko, nes sunku gauti vietos ant laivų. Laivai išeis šiomis dienomis sekančiai:
TIESIOG BE PERSĖDIMO IŠ NEW YOK Į HAMBURG.
Rugsėjo 25 ir Spalio 23-30
Lietuviams gerai žinomas
Laivas SAXONIA, Spalio 30 į Hamburgą.
Iš New York į Antwerpą be persėdimo
Rugsėjo 18-25 ir Spalio 2-9-25.
Iš New York į Rotterdamą be persėdimo
Rugsėjo 22 ir Spalio 2-12-19-25
Laivai į Hamburgą ar Liepojų su persėdimu Anglijoje
Rugsėjo 18-21-23-25-30, Spalio 2-7-9-12-16-21-
23-28 ir 30.
PASPORTAI JAU YRA GAUNAMI.
Pasportai turi but išimti ir užvizuoti tų šalių konsulų per kurias prisieis keliauti. Delto yra reikalas iš anksto turėti pasportus vizuotus. Mes visiems musų pasažieriams gaunam vizus laiku, kad nebutų sutrukimo pribuvus į New Yorką.
Mes pasitinkam kievieną atvykstantį iš toliau ar jis atvažiuotų į Boston ar New York ir aprupinam jo reikalus pas Custom House, Internal Revenue kolektoriu ir kitus reikalus.
Laivakortės per vandenį $100.00. Head Tax $5.00.
Nuvažiavę į Hamburgą, Antverpą ar Roterdamą lengvai pasieksite Lietuvą. Užsisakydami laivakortę prisiųskite $25. Pasportus mes parupiname gyvenantiems Bostone ar netoli Bostono. Iš tolimesnių miestų norėdami gauti informacijų kreipkitės pas:
BALTIC STATES FINANCE CORP.,
361 Broadway, So. Boston, Mass.
TELEPHONE S. B. 1061.

CUNARD LINIJA
GARLAIVIS "SAXONIA"
Išplauks Spalio-October 30 d., 1920
Tiesiok į Hamburgą. III klesa, kaina $120 ir $5, kares taksų.
Klauskite pas artimiausi CUNARD Agentą, laivakortes.

A.L.T.S Kuopų Viršininkų ADRESAI.

1 Brooklyn, N. Y. J. Ambraziejus, 168 Grand St.
2 Shenandoah, Pa. Miss.M.Kudiniutė,214 E. Lloyd St.
3 Mahanoy City, Pa. St. Gegužis, 38 E. Main St.
4 Girardville, Pa. Jurgis Želvis, 201 E. Ogden St.
5 Baltimore, Md. P. Jaras, 637 Columbia Ave.
6 Silver Creek, Pa. J. Klimaitis, P. O. Box 236.
7 So. Boston, Mass. S. Jokubauskas, 327 E Street
8 Kulpmont, Pa. V. Dzemidavičius, 50 N. 10th St.
9 Cambridge, Mass. V. Visminas, 877 Cambridge St.
10 New Haven, Conn. V. Alksninis, 106 View St.
11 Waterbury, Conn. J. K. Urbanavičius, 820 Bank St.
12 Lawrence, Mass. J. D. Sekys, 101 Oak St.
13 Westfield, Mass. Just. Zala, P. O. Box 119
14 Frackville, Pa. K. Makauskas, 309 Line St.
15 Bridgeport, Conn. V. P. Ausukaitis, 64 Summer St.
16 Worcester, Mass. L. Jablonskas, 35 Plantation St.
17 Grand Papids, Mich. M. A. Sniečkus , 1063 Quarry St.
18 Cleveland, Ohio. V. K. Yurgilas, 1125 E. 79th St.
19 Newark, N. J. M. Dvareckas, 71 Warwick St.
20 Haverhill, Mass. S. Zavadskas, 14 Silver St.
21 Rochester, N. Y. P. Petronis, 257 Berlin St.
23 Maspeth, L. I. N. Y. J. J. Barnatavičius, 52 Maspeth Av.
24 Montello, Mass. H. Staupas, 164 Bellevue St.
25 Chicago, Ill. A. L. Lukas, 911 W. 33rd St.
26 Portsmouth, N. H. Jonas Peckus, 129 Bartlett St.
27 Pittston, Pa. A. Galinskas, 123 N. Mains St.
29 Detroit, Mich. P. Račkauskas, 412 Easton Ave.
30 New York, N. Y. A. B. Strimaitis 307 W. 30th St.
31 Rockford, Ill. V. Grajauskas, 513 Lincoln Ave.
32 New Britain, Conn. A. Mikalauskas 14 Spring St.
33 Norwood, Mass. J. Pašakarnis, 1100 Washington St.
34 Dayton, Ohio. Jeron. Urbonas, 536 Michigan Av.
35 Racine, Wis. M. Kasparaitis, 1204 Bluff Ave.
36 Pittsburgh, Pa. J. Virbickas, 149 Moultrie St.
37 Long Island City, N. Y. A. Repečka, 283 Jackson Ave.
38 Paterson, N. J. Pr. Biliunas 62 Lafayette St.
39 Elizabeth, N. J. B. Kopustaitis, 231 Pine St.
40 West Lynn, Mass. Petras Bolys 26 Carnes St.
41 Plymouth, Pa. V. Nevulis 33 E. Main St.
42 Philadelphia, Pa. St. Grinienė, 3120 Richmond St.
43 Pittsburgh, Pa. K. Hermonas, 810 Chateau S. N.S.
44 Waukegan, Ill. Pr. Ežerskis, 1338 Adams St.
45 Cliffside, N. J. J. Karsokas, P. O. Box 236.
46 Hartford, Conn. T. Valkevičius, 56 S. Prospect St.
47 Tamaqua, Pa. P. Buškevičius, 503 Willing St.
48 Kenosha, Wis. Pr. Zakareviče, 39 N. Edward St.
49 Lowell, Mass. S. J. Saulėnas, 214 Charles St.
50 Canton, Mass. M. Antanavičius, 34 Rockland St.
51 Nashua, N. H. A. Trainavičius, 33 High St.
52 Gardner, Mass. M. Stakėnas, 219 Pine St.
53 Westville, Ill. V. Mažrimas, 137 Jefferson St.
54 Lewsiston, Me. J. N. Čereškevičia, P. O. Box 197.
55 Wilkes Barre, Pa. J. Mickevičius, 59 Harkins Lane.
57 Naugatuck, Conn. Fel. Vilkas, 562 High St.
59 Thompsonville, Conn. J. F. Makoveckas, 51 Pleasant St.
60 Ansonia, Conn. A. F. Gudžiunas, 95 Liberty St.
63 Perth Amboy, N. J. J. Zaveckas, 719 Carson Ave.
64 Binghamton, N. Y. J. Vaitiekunas, 3½ Tracey St.
65 Scranton, Pa. Mrs. K. A. Garmus, 1419 N. Main
66 Mount Carmel, Pa. A. V. Ambrose, 209 S. Oak St.
67 Amsterdam, N. Y. Ad. Petryla, 18 Swan St.
68 Providence, R. I. Ant. Andriulionis, 74 Camden Ave.
69 Kingston, Pa. S. Tamulevičius, 11 W. Grove. St.
70 New York, N. Y. J. Strimaitis, 294 Eight Ave.
71 Torrington, Conn. A. Grigaliunas, 74 Wash. St.